TÜRK SOLU

Yıl : 1
Sayı : 12
6 Şubat 1968
100 Kuruş

BU TERCiH NEDEN DiR?

ÇOŞKUN KIRCA
«TEPEDEN İNMECİ SOSYALİSTLERİ TİP BİLE TAKBİH ETTİĞİ HALDE, ECEVİT BUNLARI NİÇİN SAVUNUR ?»

BÜLENT ECEVİT
«TİP'İN ÇOK DAHA SOLUNDA ÇEVRELER ORTAYA ÇIKMIŞTIR. TİP ONLARIN KUCAĞINA İTİLMEMELİDİR»

Her Türk Sosyalisti Ecevitin ve Kırcanın Bu Demeçleri Üzerinde Derin Derin Düşünmek Zorundadır

CHP. deki eski sağcı hizip, işbirlikçi sermaye çevrelerine en yakın olan artçılarını bırakarak, ayrılan ve Güven Partisini kuran hizip, gerici politikanın incesini kendisinin yapabileceği iddiasındadır. Güven Partisi ileri gelenleri, örneğin bir AP. nin doğrudan doğruya anti-kemalist irtica çevrelerine hitap etmesi, bu partiye uzun vadeli bir siyasi başarı sağlamıyacağı görüşündedirler.

Güven Partililerin taktiği, Atatürk'ün adını ağızlarından düşürmeden, anti-kemalizm yapmak, Atatürk neye karşı olduysa, ondan yana olmak, neden yana idiyse ona karşı çıkmaktır. Bir yandan Atatürkçülüğe sahip çıkarken, öte yandan Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçi sermaye çevrelerinin çıkarlarını savunmak gibi bir çelişkinin ardında yatan işte bu «ince siyasettir» Güven Partisi kurucularına göre, Türkiye'de küçük burjuva bürokrasiyi (asker-sivil aydın zümreyi) karşıya almayan bir politik çizginin izlenmesi zorunludur. Bu da ancak böyle bir demagoji ile sağlanabilir. Ama ne çare ki küçük burjuva bürokrasisinin, zümre olarak maddi ve mânevi çıkarlarının bu politikacı kurnazlıklarını etkisiz hale getirmesi mukadderdir. Güven Partililerin hesapları yanlış çıkacaktır. Zehiri şekere bulayıp yutturma çabası kimseyi aldatmıyacaktır.

HAKSIZ BİR SUÇLAMA

İşte bu Güven Partisinin önde gelen sözcülerinden biri, Coşkun Kırca, geçenlerde çok ilginç şeyler söylemiştir. Kırca, partisinin Üsküdar ilçesinde ki konuşmasında, CHP. Genel Sekreteri Bülent Ecevit'e çatarak; «Tepeden inmeci sosyalistleri» TİP bile takbih ettiği halde, Ecevit'in bunları «görülmemiş bir tehalükle savunduğunu» iddia etmiş ve şöyle demiştir:

«CHP. lideri bilmiyor mu ki, aşırı sol sadece TİP den ibaret değildir? Ve hattâ TİP ile mücadele halinde olan başka aşırı sol çevreler de vardır. Bunlar Mao'cu ve Kastro'cularla tepeden inmeci sosyalistlerdir. Bunları niçin kötülememiştir? Bu meseleleri bilmeyecek kadar olayları ve yazıları takip edemiyecek halde midir?»

Böylece Kırca, CHP. Genel Sekreterini, TİP'in solundaki çevrelere karşı hayırhah bir tutum benimsemekle suçlamaktadır.

Bizce bu haksız bir suçlamadır ve Güven Partisi sözcüsü, Ecevit'in günahına girmektedir. CHP. Genel Sekreteri, TİP ve «Aşırı Sol» konusunda, tutumunu ve tercihinin nerede olduğunu hiçbir yanlış anlamaya meydan bırakmıyacak şekilde açık seçik ifade etmiştir.

Şu sözler, Ecevit'indir: «... TİP, Parlâmentoya girdiğinden beri, büyük ölçüde değişmiştir. Parlâmento dışında TİP'in çok daha solunda bazı topluluklar ortaya çıkmaya başlamıştır. TİP, parlâmento dışında kalırsa, o çevrelerin kucağına itilebilir...»

(CHP. Genel Sekreterinin, partisinin Meclis grupu önündeki son konuşmasından).

Genel Sekreter, TİP'in parlâmento ya girdiğindenberi, büyük ölçüde değiştiğine isaret ederken, hiç şüphe yok ki, kasdettiği TİP'li parlamenterlerdir TİP örgütünün saflarındaki sosyalistler değildir. Bu sonuncular değişmiş değillerdir ama TİP'li parlamenterlerde bir değişme olduğu besbellidir. Bu değişmeyi Ecevit, olumlu bir değişme sayıyor. Biz o görüşte değiliz.

Gerçek proleter devrimcisi odur ki, eylemin her biçiminden yararlanmayı bildiği gibi, en gerici bir Parlâmentodan bile emekçi dâvası için yararlanmayı ihmal etmez. Ama bu eylem alanına lâyık olduğundan, çok önem vermeden ve hele, oyunu başkasının sınırlarını çizdiği alanda, başkasının tespit ettiği kurallara göre oynamak zorunda olduğunu hiçbir zaman aklından çıkarmadan. Ne çare ki, TİP'li parlâmenterler, bu kavrayışı göstememişlerdir. Ve değiştiklerine dair Ecevit'in gözleminin doğruluğunu teslim etmek zorundayız.

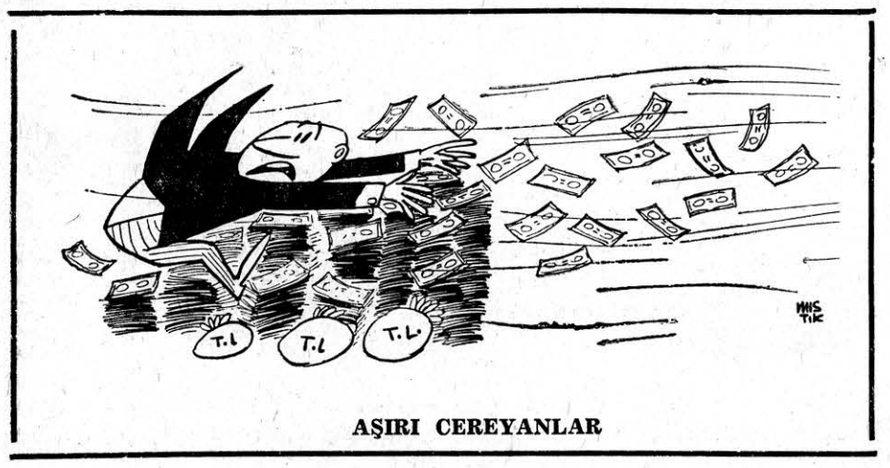

AŞIRI CEREYANLAR

SOSYALİST BİRİKİM BİR BÜTÜNDÜR:

CHP. Genel Sekreteri, Parlâmento dışında, TİP'in çok daha solunda bazı çevrelerin ortaya çıktığını ve TİP Parlâmento dışına itilirse, o çevrelerin kucağına itileceğini söylerken kasdettiği, hiç şüphe yok ki, İşçi Partisinin saflarında yer alan binlerce sosyalisttir, TİP in şu andaki parlâmenter yöneticileri değil. Birkaç yıllık bir örgüt olan TİP'in, bağrında Türkiye'deki sosyalist birikimin büyük bir kısmının barındırdığı bir gerçektir. Ve TİP'in asıl meselesi, parti-içi demokrasiyi gerçekleştirerek, saflarındaki devrimci unsurların parti yönetimine ağırlıklarını koyabilmelerini sağlama meselesidir. Ama sosyalist birikimin önemli bir kısmının da, şu anda örgüt dışında kalmaya mecbur edildiğini belirtmeden geçmiyelim:

Türkiye, emekçilerini kendi öz siyasi örgütlerinden yoksun bırakmayı hedef tutan ve gerici güçlerin çıkarlarını savunan anti-demokratik kanunlar yürürlükte kaldıkça, bu böyle devam edecektir. Ama her şeye rağmen, Türk toplumundaki sosyalist birikim, bölünmez bir bütündür.

Ve resmen örgütlenmiş sosyalisti, örgüt dışında kalmak zorunda bırakılan sosyalistten ayırma, bunları birbirine karşı şeylermiş gibi gösterme yolunda çabalar boşunadır. Başkaları gibi, CHP Genel Sekreteri de bu ayırımı yapmakta TİP'in saflarındaki sosyalistlerin, TİP yöneticilerinin, «çok daha solundaki» çevrelerin kucağına atılmaları ihtimali karşısında duyduğu endişeyi ifade etmektedir.

«AŞIRI SOL» NE İSTER ?

Oysa, «Aşırı Sol» diye adlandırılan çevreler, Türk toplumunun önündeki devrimci görevin Milli Demokratik Devrim olduğunu, Türkiye'nin tam bağımsız ve feodal kalıntılardan arınmış gerçekten demokratik bir ülke durumuna getirilmesi olduğunu ileri sürmektedirler. Bu Demokratik Devrim, işbirlikçi sermaye çevreleri ve feodal ağa takımı dışında, Türk ulusunun bütün sınıf ve zümrelerinin devrimi olduğunu savunmaktadırlar. Ve «Aşırı Sol» bu sınıf tahliline dayanarak, objektif olarak demokratik devrimden yana olan sınıf ve zümreleri karşısına almamak için, gereken çabayı göstermektedir. «Aşırı Sola» göre, Sosyalist Devrim şiarı, ancak Demokratik Devrim gerçekleştikten sonra atılabilir ve TİP'in solundaki çevreler, Demokratik Devrimde hegemonya (öncülük) meselesinde de bir önşart ileri sürmemektedirler. Çünkü devrimde hegemonyayı, tartışmayı kazanan değil, güçler arası dengede en güçlü olanın, en ağır basanının sağladığını ve önceden ileri sürülen şartların kabul edilseler bile, gerçek güç dengesine uymadığı takdirde, bir değer taşımadıklarını bilmektedirler.

Buna karşılık, TİP yöneticileri, «burjuva partiler» terimi ile bütün toplumu, akla karaya boyamakta, oy düşünceleriyle, asıl darbelerini işbirlikçi sermaye çevreleri ve feodal ağaya değil, küçük burjuva bürokrasiye yöneltmekte, Demokratik Devrimi tamamlamış bir şey saymakta ve «Madalya» teorileriyle anti-emperyalist mücadele ile sosyalist mücadeleyi bir tutmaktadırlar. Onlar, yerli yersiz sosyalizm lâfını ederek, keskin devrimci görünmeye çalışmakta ve hâlâ da bir çevreyi buna inandırabilmektedirler.

BU TELÂŞ NEYE ?

O halde Ecevit, niçin telâş eder? CHP. Genel Sekreterinin olsun, Güven Partisi sözcüsünün olsun, TİP yöneticilerini «Aşırı Soldan» ayırt edip birincisine hayırhah bir tutum benimsemeleri hiç değilse şerrin ehveni, saymaları, ikincisini ise büyük tehlike saymaları nedendir?

Bu sorunun cevabı basittir: Çünkü küçük burjuva reformisti bir CHP'li olsun, Kemalizm maskesi ardında, işbirlikçi politikası yapma sevdasında bir Güven Partili olsun, bu politikacılar, gerçekte kimlerin kendilerine daha yakın olduğunu, kimin gerçek devrimci olduğunu, kimin sol gevezelikle gününü gün etme peşinde olduğunu pek iyi ayırt edebilmektedirler. Ve kimin sosyalizmin bilimini Türkiye'nin gerçeklerine doğru uygulama çabasında olduğunu kimin olmadığını cezebilmektedirler.

Her devrimci, Bülent Ecevit'in ve Coşkun Kırca'nın yukarıya aktarılan demeçleri üzerinde derin derin düşünmek zorundadır.

GENE O ESKİ SİLÂH

Coşkun Kırca ayrıca, karşısındakileri «Mao'cular», «Kastro'cular», «Tepeden inmeciler» olarak jurnal ederek, bilinen silâha da başvurmaktadır. Bir Ecevit buna tenezzül etmemektedir. Her devrimci kişiyi, her devrimci akımı bir yabancı sosyalist ülkenin önderinin adına bağlamak, bizim Johnson'cu politika simsarlarımızın eski âdetidir.

Dünyadaki sosyalist akımları izlemek, her ülkenin sosyalizme katkılarını öğrenmek, bir Türk sosyalistinin görevidir; nasıl ki her türlü taklitten sakınmak ve sosyalizmin bilimini Türkiye'nin gerçeklerine uygularken, orijinal olmayı bilmek de onun görevi ise.

(Devamı 3. de)

AMERİKALI

Şerif TEKBEN

Amerika'da bir dost, içinde doktor, işçi, öğretmen, hemşire bulunan on kişiye: «Sartre kimdir, okudunuz mu?» diye sorar. Dokuzu bilmez, «işitmedim, okumadım der». İçlerinden yalnız biri: «Bir Fransız filozofu olduğunu, fakat başka bir şey bilmediğini» söyler.

Amerikalı, ya işinden, ya dolardan söz eder. Başka konulara karşı duvar kesilir. Onun işinden anlamadığınız ve de dolarla ilginiz olmadığı için, merhabadan sonra, susmak zorunda kalırsınız. O, piposunu çeker, siz içinizi...

Adamın işi ne? Dişçilik, azı dişi uzmanı. Değil sosyal sorunlar, dünya işleri, şunlar bunlar, köpek dişinizden bile lâf açamazsınız.

Ağzında ciklet, cebinde dolar, elin de kadeh... at üstündeki Napoleon'u sinema yıldızı sanır, dünya hartasında Türkiye'yi Kore'nin yanında arar.

Böyle tek cepheli olunca insan, insanlıktan uzaklaşıyor. Oysa doktor, mimar, atomcu... olmadan önce, insanın insan olması gerekir.

«Makine insan» yetiştirmek, çok taraflı, derinine düşünen vatandaşlar yerine, günlük yaşıyan bir halk topluluğu yaratmak, Amerikan kapitalist sistemin gereğidir.

Orada eğitim, buna göre düzenlenmiştir: Geniş, derin bir kültür yerine, daha ilk yaşlarda insanı azıdişi üzerine yetiştirmek ve uzman yapmak...

Bir milyar insanın, bu dünyada yalınayak dolaştığından haberi yoktur, Amerikalının. Bunu bilmemesi, bilse de düşünecek zaman bulamaması istenir. Çalışma düzeni bunu sağlıyacak şekilde kuruludur.

İşte bir Amerikalı işçinin günlük yaşayışı: Yataktan fırlar çalar saate yumruğu atar, susturur... giyinir... ağzında sandviç koşar adımla fabrikaya. Bütün gün makinenin dişlisi gibi çalışır... Akşam meyhane, sonra televizyon kutusu karşısına geçer, hava-civa şeyler seyreder... haydi yatak. Her çalışma günü böyle.

Bu gerçeği, Yeni Zamanlar filmiyle ortaya koyan Şarlo'u Amerika'da barındırmadılar.

Bugün Vietnam'da pis bir savaşa sürülen Amerikalıya acıyorum.

Amerikalıyı bu duruma düşüren, Amerika'dan nefret ediyorum.

Olaylar - Olaylar

Bir Vietnam Vatanseveri.. Amaç; Millî Demokratik devrimi gerçekleştirmek..

Anti Emperyalist Mustafa Kemâl Türkiyesinden Vietnam Vatan Severlerine Selâm

Geçen hafta Pueblo olayında dünyaya rezil olan Amerikan yöneticileri çok daha ağır bir sürprizle karşılaştı: Güney Vietnam Kurtuluş Cephesi çok yaygın bir karşı taarruz geçti, Amerikan işgal ordusu ile işbirlikçilerini hallaç pamuğuna çevirdi.

Geçen ayın sonunda gece yarısı, aynı anda 8 yerde birden başlayan topyekûn hücum, büyük başarıyla devam etmiş, taktik hareketlerle düşman şaşkına döndürülmüştür. Amerikanın en büyük, en iyi korunan üsleri Da Nang, Pleyku ve Kuinyan ile birlikte belli başlı bütün şehirlerde şidetli çarpışmalar olmuştur.

Saygona yapılan hücumda 3 milyonluk başşehir, Amerikan silâhlı kuvvetlerine ve işbirlikçi ordusuna dar edilmiştir. Ulusal Kurtuluş Cephesi müfrezeleri, çetin çarpışmalardan sonra Amerikan Büyükelçiliğine girmiş ve yedi saat süreyle işgal etmişlerdir. Radyoevi ele geçirilmiştir.

Güney Kore, Filipin Büyük Elçiliklerine, Amerikan Genel Karargâhına, Cumhurbaşkanlığı Sarayına kanlı hücumlar yapılmıştır. Amerikan Büyükelçisi, Güney Vietnam Cumhurbaşkanı, Başbakan kaçacak yer aramışlardır.

Sekiz şehir işgal edilmiştir. Bir çok yerde devrimci hükümetler kurulmuştur. Azalması beklenen hücumlar hafta sonuna kadar durmamış, aksine hızlanarak devam etmiştir. Saygon kuşatılmış durumdadır.

Amerika, Vietnam vatanseverlerinden korkunç bir ders almıştır.

36 yıldanberi istilâcılara karşı direnen Vietnam, bu şahlanışıyla bütün dünyaya bir defa daha gösterdi ki, süper bir emperyalist devlet dahi millî kurtuluş hareketini ortadan kaldıramaz.

Washington, Güney Vietnam Kurtuluş Hareketini dünyaya hep Kuzey Vietnamın bir sızaması gibi göstermeye çabaladı ve Kuzey Vietnama karşı hava akınlarını sürdürdü. Bütün Güney Vietnamı kaplayan bu yaygın şahlanış gösterdi ki, Ulusal Kurtuluş Cephesi, bütün halkın desteğine sahiptir. Aksi halde vatanseverler ormanlarda olduğu kadar şehirlerde de başarılı bir savaş vermeye muktedir olamazlardı.

Ve işbirlikçi, Diem Hükümeti gibi Van Thieu-Kaoki Hükümeti de çoktan halkın desteğini kaybetmiş ve çökmüştür. İstilâcı Amerika ordusu bugün halkla karşı karşıya kalmıştır.

Vatanseverlerin hücuma geçmesi, Amerikanın Vietnamın yeni yılı dolayısiyle ilân edilen ateş kesi ihlâlleri üzerine olmuştur.

Johnson, emperyalist savaşını tırmandırma açısından da, seçimler öncesi prestij hesapları açısından da büyük bir darbe yemiştir. Bütün dünyada jandarmalık görevine heveslenen muktedir Amerika efsanesi darmadağın edilmiştir.

Antiempesyalist Mustafa Kemal Türkiyesinden Vietnam Vatanseverlerine selâm..

Tütün ve Ekicisi

Tütün ekicisi Ege'de yine eli böğründe kaldı. Bunun nedeni ikidir. Önce tütünü eken, toprağı çapalayan kahrını çeken üretici dururken, krediler aracıya açılmaktadır. Fakir halkın ve ona hizmet etmesi gereken Devlet'in paraları bankalar yoluyla tefeciye akmaktadır. Üretici de «kendine düşman olan kendi parası» ile iliğine kadar sömürülmektedir. Hükûmetten başka, yabancı kumpanyalar da «Prefinansman» denen yollarla kendi aracılarına para gönderip soygunu hızlandırmaktadır. Bu bir soyguncu düzen konusudur ve sorumlusu bütün tutucu politikacılardır.

Ama asıl ikinci neden de birinci kadar önemlidir. Tütün gibi dış ekonomilerin insafına kalmış, kartellerin cirit oynadığı alanda, ekim alanı gitgide genişletilmektedir. Bunun elle tutulur bir sorumlusunu bulmak da kolay değildir. Her yıl tütün ekim alanının daraltılmasından söz edilir, ama hiç bir zaman daraltılmaz. Gerçekte Türkiye'nin 400 milyon kiloyu bulacak tütün üretimin 100 milyon kilosu içerde işlense bile 300 milyon kilosunun ihracı gerekir. Tütün ihraç bedeli de kilo başına ortalama 0,60 dolardır. Ancak bu ihraç standardını bulacak tütün üretimin 100 milyon kiloyu aşmamaktadır. Bu durumda 100 milyon kilo tütün Tekel'in destekleme alımlarıyla 1 — 2,5 Liraya müşteri buluyor. Tekel alıp da satamadığı bu tütünler dolayısiyle Hazine'ye borçlanıyor. Halkın parasıyla kurulan bir kurumun temelleri böylece sarsılıyor. Tekel'in bu şekilde Merkez Bankasından borç aldığı paraların miktarı yıldan yıla artarak yarım milyar civarında donmuştur. Bundan anlaşılacağı üzere tefeci mekanizması ortadan kalksa da tütün ekicisinin derdi bitmeyecektir. Tefeci mekanizmasının ortadan kaldırılmasıyla birlikte tütün ihracatı devletleştirilmelidir. Bu ihracattan doğacak kârlarla, tütün ekicisine yeni donatım ve teçhizat sağlanarak, en kalitesiz ekilen yerlerden başlanıp tütün ekicisinin yeni ekim çeşitlerine kayması sağlanmalıdır. Bunu sayılarla örnekleştirelim:

Tekel'in bir yıllık tütün ihracat kârı 350 milyon liradan aşağı olmayacaktır. Bu 350 milyon liradan 250 milyon lirası ile satılamıyacak tütünlerden meydana gelen tütün mübayaa zararı kapatılır. Geri kalan 100 milyon lirası ile bir kısım tütün ekicisi başka alanlara kaydırılır. Ertesi yıl bir miktar kalitesiz tütüncü başka ekim alanına kaydırıldığından, 350 milyon liralık ihracat kârının, örneğin sadece 200 milyon lirası satılamıyan tütün zararını kapatır, kalan 150 milyon lira bir kısım daha kalitesiz tütün ekiminin önlenmesine yarar. Bir kaç yıl içinde de kalitesiz tütün kalmıyacağından 350 milyon liranın hepsi tarım sal donatıma ya da istenirse başka yararlı hizmetlere harcanabilir.

Ancak bunun gerçekleşmesi için iyi bir tarımsal plânlama ve ekim — dikim plânlaması şarttır. Her yerde ne ekileceği bir merkezden ve bilimsel olarak tarım politikasından sorumlu makam ya da kurullarca tesbit edilmeli ve bu plânlama her kesim için uyulması gerekli bir zorun olmalıdır. Plâna uyan ekici ve kurullar korunmalıdır. Tabiatiyle bu teşvik ve plânlama çalışmalarının finansmanı da devletleştirilen tarım ürünleri ihracatı ile kaptılacaktır.

Tarım ürünlerinde ve ekilen toprakların plânlanmasında gerekli adımlar atılmadan, ekicinin kaderini değiştirmenin olanağı yoktur.

Mecliste Engelleme ve CHP de Dağınıklık

A.P Millet Meclisi grupu hafta başında Meclis İçtüzük Tadil teklifini kabul ederken, Başbakan bunun seçim kanunu ile ilgili olmadığını ısrarla belirti. Oysa niyeti açıktı. Seçim kanunu değişikliğini getirmeden önce, Mecliste engelleme olanaklarını ortadan kaldırmak gerekiyordu. Meclis içtüzüğü değiştirilecek ve normal toplantı günlerinin dışında düzenlenecek oturumlarda kanun tasarılarının ele alınması mümkün olacaktı.

Fakat AP nin bu içtüzük tasarısını şimdilik Mecliste kabul ettirmesine lüzum kalmadı. CHP li Meclis Başkan Vekili İsmail Arar ile CHP göbekçilerinin davranışları AP nin ekmeğine yağ sürdü.

Çarşamba günü TİP milletvekili Adil Kurtel ile Ali Karcı petrol konusunda hükûmet hakkında gensoru açılmasını öngören 180 sayfalık önergeyi Başkanlık Divanına verdiler. Böylece engelleme başladı. Fakat AP lilerin verdiği «önergeyi özetleme» teklifi oya konacağı zaman TİP milletvekilleri, bu durumu önlemek için oturum çoğunluğunu düşürme teşebbüsüne giriştiler ve salondan ayrıldılar. Bu teşebbüse CHP lilerin bir kısmı katıldı, göbekçiler ve GP nin CHP deki artçıları salonda kaldılar. Yoklama sonunda 5 oyla çoğunluğun sağlandığı anlaşılınca CHP menfaatçılarının AP ye hizmeti ortaya çıkmış oldu. Böylece özetleme önergesi kabul edildi ve 180 sayfalık gensoru önergesinden 8 sayfasının okunmasına karar verilmiş oldu.

Açıkça CHP içinde büyük bir grup Millî Bakiye seçim sisteminin kalkmasını istemekte, bundan seçimler için kişisel hesaplar gütmektedir. CHP Genel Başkanı iktidarın seçim kanununu değiştirme çabalarını «çok tehlikeli» olarak nitelemişse de bunu engelleme konusunda iki başlı meclis grubunu disiplin altına almaya yanaşmamaktadır.

Perşembe günü, Tİp Meclis Grubu toplanarak AP nin Anayasayı değiştirmeyi hedef tutan gayretlerini açıkladı:

«AP iktidarı önce seçim kanununu, sonra da imkân bulursa Anayasayı değiştirerek fiilen mevcut olan komprador, ağa ve onlara bağlı olanların sınıf diktasını iyice pekleştirmenin hayali içindedir.

Türkiye İşçi Partisi, Türkiyeyi korkunç bunalımlara ve belkide sosyal patlayışlara sürükleyecek olan bu gafletli gidişin karşısına bütün hukuk imkânlarını kullanarak çıkma ve sonuna kadar direnme kararındadır.»

Dağınık da olsa muhalefetten gelen tepkiler karşısında Başkanvekili İsmail Arar, bir gün sonra dönüş yaparak, gensoru önergelerinin kısaltılması yolundan vazgeçti ve geçen yılki teamüle uyularak, bundan sonraki oturumlarda bunun uygulanmıyacağını bildirdi. Ancak bunun üzerine TİP'in 40 sayfalık Toprak Reformu ve toprak sorunları gensorusu okunabildi.

CHP de Taban Kaynıyor

Bundan bir müddet önce, yapılan CHP. İstanbul il kongresi, İnönü'nün meşhur konuşması ve seçim sonuçları dolayısiyle CHP. li göbekçilerin başarısı olarak nitelendirilmişti.

Ancak, CHP. içindeki ortanın solu - göbekçiler mücadelesi son aşamaya gelmiş ve kesin sonuca ulaşmış değildir. Nitekim CHP. İstanbul örgütünde Ortanın Solu taraftarları, göbekçilere karşı yeni bir savaşa hazırlanmaktadırlar. Özellikle ilçelerde, son il kongresinin yankıları devam etmekte ve sandıktan çıkan 100'e yakın beyaz oy, Ortanın Solu taraftarlarına güç vermektedir. Aslında, oyların sayısının artışı, Göbekçiler tarafından kongre öncesi güçlükle ve bir takım şüpheli oyunlarla önlenebilmiştir.

Armatör — Tüccar ekibi, çoğunluğunu aydın - genç ve esnafın teşkil ettiği ortanın solu taraftarlarına daha ilçe kongrelerinde iyi bir oyun oynamışlardır.

Örneğin, Eminönü ilçe kongresinin CHP. tüzüğüne göre delegelik niteliği olmayan kişilerin çoğunluğunda yapıldığı iddia edilmektedir. Ve bu konuda, il kongresi öncesi; genel il kademesinde gerekse genel merkez kademesinde yapılan itirazların hasıraltı edildiği söylenmektedir. Hattâ bu konuda mahkemece yapılan tesbitlerin iddiayı doğrulayacak nitelikte olduğu ileri sürülmektedir.

Bu ve buna benzer olayların, ilerici CHP. lileri harekete geçirmiş bulunmaktadır. Harekete geçenler arasında, mahalle muhtarlarının ve birçok ilçe yöneticisinin bulunuşu, muhakkak ki göbekçileri derin derin düşündürecektir. Yakında yapılacak CHP parti meclisi toplantısında, yeni bir başarı peşinde oldukları söylenen Göbekçilerin, İstanbul örgütünün tabanındaki bu gelişme karşısında ne yapacakları, düşünülmeye değer. Tabii bu gelişme, gerçekten etkili ve kapsamlı olabilirse.

Bütçe Tasarısı Mecliste

1968 bütçe tasarısının Cumhuriyet Senatsunda görüşülmesi, Senatodaki çeşitli parti ve bağımsız grupların eğilimlerini ortaya koymuştur.

Ortanın Solu adına, Fikret Gündoğan, partisinin son zamanlarda girdiği zik-zakların ortasını bulmaya çalışan bir konuşma yapmış, bir yandan toprak reformunu savunurken, diğer yandan NATO konusunda «reform» isteği öne sürmüştür.

Yatırımcı kapitalistlerin, kapkaççılardan korunmasını isteyen Gündoğan, montajcılara çatarak sanayimizin montaj ve ambalajcılık asalaklarından temizlenmesi gerektiğini öne sürmüştür.

1968 bütçesinin komprodorlara dağıttığı kredileri dahi az ve pahalı bulan GP. sözcüsü Melen ise, partisinin kraldan fazla kralcı tutumuna yakışan bir konuşma yapmıştır.

Bu arada, en tutarlı ses, Milli Birlik grupundan yükselmiştir. Suphi Karaman, Milli Birlik grupu adına yaptığı konuşmada, 68 bütçesinin Türkiyeyi kalkındırmadan uzak olduğunu belirtmiş; bu arada «Anayasanın haksız kazançlar için kurnazlığı mubah gören felsefeyi özgürlük saymaya kesin olarak kapalıdır, demiştir.

Suphi Karaman, bütçedeki dış borçlanmalar faslının devamlı bir gelir kaynağı olarak gösterilmesini yermiş, «Dış yardımlar, özellikle Amerikan yardımları olmadan, Türkiye ayakta duramaz diyenler, Türkiyeyi bu duruma sokmak için gayret sarfeden felsefenin sahipleridir. Ekonomik bağımlılık, siyasi bağımsızlığımızı tehlikeye düşürecek lerdir» demiştir.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİNDEKİ OYUNLAR

Başında meşhur toprak ağası Fahri Tanman'ın bulunduğu Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin eski genel sekreter yardımcısı Necdet Kipman, Oda Birliği hakkında önemli açıklamalarda bulunmuştur. 23 milyon çiftçiyi temsil ettiği iddia olunan Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genel Başkanı Fahri Tanman ve arkadaşlarının iktidar çevreleriyle yaptığı işbirliğini açıklayan bu yazıyı yayınlıyoruz :

Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genel Sekreter Yardımcılığından istifa ettiğim 8.Aralık.1967 gününden bu yana bazı kimselerin ayrılışının sebeplerini kendi maksatlarına uygun şekilde ifade gayretleri, beni hizmetlerinde bulunmuş olmakla iftihar edeceğim çiftçilerimize gerçekleri açıklamak zorunluğunda bıraktı.

İki yıldır devam ettirilen ağır baskılara ve çiftçilerimizin oyları ile seçilmiş il temsilciliği ilişkimin kesilmesi için odamın başlarında Genel Sekreterin bulunduğu odacılarla basılmasına girişilecek kadar yöneticiler tarafından bu baskıların şiddetinin arttırılmış olmasına rağmen görevimden ayrılmayı düşünmemiştim. Ancak, toprak reformunu dikta rejiminin yolu olarak niteleyen görüşlerine katılmadığım, yurt ormanlarını dağıtabilmek için Anayasamızın değiştirilmesini isteyecek kadar ileri giden iddialarını tasvip etmediğim, köy mer'alarından yalnız bu mer'aları satınalabilme imkânları olan kişilerin yararlanmasını sağlayacak tedbirlerin alınması hakkındaki isteklerini uygun bulmadığım, çiftçilerimizin üretim araçlarını aracılara kâr ödemeden ithâl edebilmeleri amacı ile yaptığım ve olumlu safhaya getirdiğim çalışmalarımı engellememelerini kendilerinden istediğim ve nihayet kendi kişisel çıkarlarına değil. çiftçilerimiz yararına hizmet etmek istediğim için Birlik yöneticileri tüm çalışma imkânlarımı elimden aldıklarından istifa etmek zorunluğunda kaldım.

Kamu Kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan Ziraat Odaları Birliği toprak reformu konusunda elbet de söz sahibidir. Ancak, bu konuyu teknik yönden inceler görüşünü bildirir. Bunu, siyasi bir polemik konusu yapmasına, mensupları arasında olaylara sebep olmasına herşeyden evvel bu Birliğin kuruluş kanunu mânidir.

23 milyon çiftçinin temsilcisi olduklarını her fırsatta iddia eden Birlik Yönetim Kurulu üyelerinin çoğu genellikle bu iddialarını bir öğünme vesilesi yapmışlar kendi kişisel çıkarları gerektirdiğinde çiftçileri unutuvermişlerdir. Türk çiftçisinin hak ve menfaatlerini korumak amacı ile kurulmuş olan bu kuruluşun ilçe üniteleri olan ziraat odalarının yöneticileri türlü imkânsızlıklar içinde görevlerini başarmaya çalışırken Birlik Yönetim Kurulu üyelerinin sorumsuz tutumu Ziraat Odaları Birliğini kuruluş amacından uzaklaştırmış bulunmaktadır.

Örneğin;

a) Tahıl Fiatları Konusu:

Birlik Başkanı Fahri Tanman'ın yetiştirdiği ürünün fiatının arttırılması için ısrarlı teşebbüsler yapılır ve bunda başarı da kazanılırken çiftçilerin büyük çoğunluğunun ek geçim kaynağı olan tahıl fiatlarının arttırılması için çiftçilerden gelen isteklerin üzerine eğilen bile olmamıştır.

Nitekim, 1966 yılında tahıl fiatları ile ilgili olarak Birlikçe hazırlattırılıp Milli Hububat Kongresine gönderilen raporda Orta ve Doğu Anadolunun fakir köylüsünün en fakir topraklarda yetiştirdiği çavdarın fiatında kiloda 4 kuruş indirim yapılması teklif edilmektedir.

Bahis konusu komitenin toplantısına gidip fakir çiftçinin zararına olan bu görüşün savunulması benden ve bir müşavir arkadaşımdan

Bunları öğrenen çiftçilerimiz, Ziraat Odaları ısrarla istendi. Bizim kötü kişi sayılmamızın nedenlerinden biri de bu teklife hayır demiş olmamızdır. Ve toplantıda, müşavir arkadaşımın gayretleri ile çavdarın mevcut 57 kuruşluk fiatı korunabildi.

1967/68 kampanyası tahıl fiatları tesbit edilirken Milli Hububat Komitesinin ilgili komisyonunda buğday fiatının 6 kuruş arttırılması hakkındaki teklifim bu konudaki görüşmelerden sonra buğdaya kiloda 4 kuruş çavdar arpa yulafa da buna paralel bir zam yapılması şeklinde ve çoğunluğun oyları ile uygun görülmüştü fakat Birlik Yönetim Kurulu üyeleri bu konuya asgari önem dahi vermediklerinden ilgili bakanlar nezdinde gerekli teşebbüslerin yapılması için sarfedilen gayretleri engellediklerinden komisyonun olumlu kararına rağmen zam gerçekleşemedi.

Hiçbirisi tahıl yetiştirilmesi ile ilgili olmayan Birlik yöneticilerinin tahıl fiatları ile uğraşmaya vakitleri yoktu. Milyonlarca tahıl üreticisinin sorunları onları ilgilendirmiyordu. Onlar için önemli olan yalnız, hiçbir fayda sağlaamadıkları bu milyonlarca insanın temsilcisi olduklarını söyleyip öğünmekti.

b) Pirinç Alımları Konusu:

Türkiye'de en az 350.000 üretici geçimini pirinç üretiminden sağlamakta, ayrıca tarım işçileri de bu üretim kolunun faaliyetinden, günde 100 işçi çalıştıran 150 adet fabrikanın işçilerine sağladığı yıllık gelire eşit değerde bir gelir elde etmektedirler. Bu bakımdan pirinç üretimine olumsuz etki yapacak davranışlar üretici kadar binlerce tarım işçisinin de geçimini kısıtlayacaktır.

Pirinç üretimi bakımından bir rekor yılı olan 1966 da çeltik yetiştiricilerinin nüfus başına safi geliri 300 lira kadardır. Üretici bu para ile yiyecek, giyinecek, eğer buna yaşamak deniyorsa yaşayacaktır.

Ziraat Odaları Birliği yöneticilerinin bu konudaki faaliyeti de yılda 3000 lira ile yaşamak zorunluğunda kalan 350.000 üreticinin ve engüç koşullarla çalışan binlerce tarım işçisinin değil, bir avuç aracının işine yaramıştır.

İstanbul'da Toprak Ofise getirilen pirinçler alım şartlarına uymadığı için alınamadığından durumu yerinde incelemek üzere giden bazı yönetim kurulu üyeleri, bölge pirinçlerinin nitelliklerini araştırıp, alım şartlarının pirinçlerin özelliğine ve piyasa usullerine uygun olarak değiştirilmesine çalışacağı yerde, Birlik Başkanı Fahri Tanman, gerçeklere tamamen aykırı olarak, Ofisin İstanbul'da alım yapmadığı hakkındaki iddiaların şayiadan ibaret olduğuna ve Ofis alımlarının normal geliştiğine dair beyanat vermiştir. Ancak, bu beyanatın gazetelerde yayınlandığı tarihte Ofisin Bolu'dan Edirne'ye kadar uzanan İstanbul Bölgesinde bir gram dahi pirinç alınamamış olduğu istatistik kayıtlarile sabitir. Bu beyanat da elbet Ofisin alıma başlamasından korkan aracıları sevindirmiştir.

Bazı yönetim kurulu üyeleri de yine İstanbul da üreticinin malının değil, tüccar olan bir Rum vatandaşımızın elindeki ve ozaman için alım şartlarına uymayan 38 ton pirincin Ofis tarafından satınalınması için çaba göstermişlerdir. Ancak, Toprak Ofisin görevini gerçekten bilen dürüst memur ve âmirleri bu usulsuz istekleri reddetmesini bilmişlerdir.

23 milyon çiftçi nüfusun temsilcileri olduklarını söyleyerek övünen Ziraat Odaları Birliği yöneticilerinin bu davranışları da gerçekte kimlere faydalı olduklarına başka bir örnektir.

c) Üretim Araçları İthali Konusu:

İthalât Rejimi Kararının 8 inci maddesine göre sanayiciler, madenciler, ihracatçılar, imalâtçılar, inşaat müteahhitleri, armatörler, turistik otel, lokanta, gazino sahipleri, kendi meslekleri ile ilgili ihtiyaçlarını aracılara kâr ödemeden ithal edebilmektedir. Üretici unsurlar arasında bu haktan yalnız, milli gelirimizin % 40 ini, ihracat gelirimizin % 80 ini sağlayan tarım sektörü yoksundur. Bu yüzden her yıl çiftçilerin milyonlarca lirası birkaç aracıya aktarılmaktadır. Ve yurdumuzda traktör, biçerdöğer gibi üretim araçları fiatlarının bunları yine ithal eden bazı başka memleketlerdekinin 2,5 katı olmasının sebepleri arasında İthalât Rejimi Kararının bu maddesinin de büyük etkisi vardır.

Üretici zümrelerden birinin zararına, diğerlerin'n yararına olarak Devlet tarafından konulmuş hükümler sonucu kazanılana ticari anlamda kâr denilemeyeceği açıktır.

Otelcilere bile tanınmış olan kendi mesleki ihtiyaçlarını ithâl yetkisinin çiftçilere de verilmesi için 18 ci devre İthalat Rejimi Çalışmaları Genel Kurulunda yaptığım teklif Resmi Sektörün ve bazı bakanlarla Hazine ve Merkez Bankası Genel Müdürlerinden meydana gelen İktisadi Kurulda kabul edilmediğinden gerçekleşemedi.

Bu olaydan altı ay sonra 19 uncu devre çalışmalarına giderken de bu konuyla pek ilgilenmemem Birlik Başkanı Fahri Tanman tarafından benden istendi. Bir diğer yönetim kurulu üyesi de Ticaret Bakanlığında İthalât Rejimi ve kota çalışmalarının yapıldığı Genel Kurula kadar gelerek temsil ettiğimiz çiftçinin hakkını savunmama engel olmaya çalıştı.

Birliği yöneticilerinin üreticiden yana mı yoksa kişisel çıkarlar peşinde mi olduklarını elbet soracaklardır.

ç) Memleketimizdeki 620 ziraat odası içinde yıllık geliri birkaç yüzbin lira olanlar bulunmakla beraber % 10 u da senede 5.000 liradan ken Genel Sekreter Sabahattin Savcının aynı soyadını taşıyan bir yakınına bir iki ziraat odasının az gelir sağlayabilmektedir. Bunlar çalışmalarına devam edebilmek için Birlikten yardım bekleryıllık geliri tutarında ve gerçek değerinin üstünde para ödenerek ne işe yaradığı belli olmayan bir almanak hazırlattırılmıştır. Ziraat Bankasından alınan 800.000 liradan gönderilen payların dışında ek yardım isteyen yeterli geliri olmayan odalara da bütçenin müsait olmadığı yolunda cevap verilmiştir.

Bir yandan çiftçi hak ve menfaatlerine sırt çevrilirken diğer yandan bir kısmı da icra yolu ile fakir çiftçiden toplanan aidattan odalarca gönderilen % 10 oranındaki Birlik hissesi Ankara'da işe böyle kullanılmaktadır.

d) Çiftçiyi tefeciden kurtaracak, ürününü değeri fiata satarak alınterinin karşılığını almasını sağlayacak üretim araç ve gereçlerini en kolay ve en ucuza üreticiye ulaştıracak, özetle üreticileri sömürülmekten kurtararak kooperaifler içinde çiftçilerin örgütlendirilmesi sorunu da Birlik yöneticilerinde bir kenara itilen konular arasındadır. Bu konuda birşeyler yapmış görünmek için iki yıldır zaman zaman ayrı kişilere görüşler statüler hazırlattırılmış fakat bunlardan hiç birisinin uygulanmasına geçilmeyerek dolaplara kilitlenmiştir.

Bu konuda ciddiyetinden o kadar uzak davranılmıştır ki, kooperatifçilik kanun tasarısı Millet Meclisi komisyonlarında görüşülürken, tasarıyı incelemek fırsatı verilmemiş bir arkadaşımız bu tasarı üzerindeki görüşünü sunmak üzere ilgii komisyona gönderilmiştir.

Türk çitçisinin sorunlarının Birlik yöneticilerince nekadar hafife alındığının bu da başka bir örneğidir.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Çiftçilerimizin yıllardır tefeciler zorla yaratılmış aracılar tarafından sömürülmekten kurtarılması konusunu üreticinin de tüketicinin yâni milyonlarca insanın yararı yönünden değil kendi kişisel çıkarları açısından ele alan Ziraat Odaları Birliği yöneticileri toplantılarda ve kendilerince gerektiği her yerde «elele gönül gönüle elbirliği ile hep beraber müşkülleri yeneceğiz» diyerek işi yuvarlak deyimlerle örtbas etmek dinleyicileri uyutmak hevesine kapılmışlar gerçekte ise bu sorunları çözümleyecek en ufak bir davranışta bulunmamışlardır. Yurdumuzda yılda 500 liranın altında gelirle yaşamak zorunluğunda bırakılmış çiftçiler bulunuşu onları hiç ilgilendirmemiştir.

Ziraat Odaları Birliği yöneticileri, yukarıdaki örneklerle ancak bir kısmını açıkladığım olumsuz düşünüş ve davranışlarına katılmadığım için, çiftçi yararına hizmet etmek istediğim için çalışma imkânlarımı tamamen ortadan kaldırdıklarından görevimden ayrılmak zorunluğunda kaldım.

Berlindeki Türk Toplumcular Ocağı'nın Antiemperyalist Mücadelesi Hızlandı

Bir süre önce kurulan ve kuruluşu Berlin'de çalışan 7000'e yakın Türk işçisiyle Türk talebeleri arasında büyük ilgi ile karşılanan TÜRK TOPLUMCULAR OCAĞI (T.T.O.), Türk işçileriyle talebelere yönelen toplumcu çalışmalarının yanında, bundan böyle, bu çalışmalarını daha etkin bir eyleme yöneltecek olan Ocak lokalinin açılışını da gerçekleştirmiştir.

Lokalin açılışından bir gün önce, İranlı toplumcu öğrencilerin kurduğu ve amacı emperyalistlerle işbirliği halinde bulunan, İrandaki monarşik düzene karşı halktan yana mücadele vermek olan, İranlı Öğrenci Birliği ile Türk Toplumcular Ocağı arasında, bir açık oturum düzenlenmiştir.

Türkiye'nin bugünkü politik, ekonomik ve sosyal sorunları ile Türkiye İşçi Partisinin kuruluşu, proğramı ve çabaları konusu üzerinde görüşmeler yapılmış:

Bu toplantıya konuşmacı olarak TİP kurucularından DİSK Genel Sekreteri İbrahim Güzelce ile Prof. Muammer Aksoy katılmışlardır.

Oturumun açılışını yapan T.T.O. başkanı İlhan Bayer: «Türkiye'nin bu günkü sömürü düzeninden uygar bir düzene geçebilmesinin tek çıkar yolu, halkı bilinçlendirmek ve tabanda örgütlemek» olduğunu söylemiş; her toplumcunun, nerede olursa olsun, bu yurt sorununu kendisi için kaçınılmaz bir görev sayması gerektiğini belirtmiştir.

Bu bakımdan, yurt dışında bulunan herkesin, bu eyleme katılmasının şart olduğunu da sözlerine ilâve eden İlhan Bayer; daha sonra konuşmayı İbrahim Güzelce'ye bırakmıştır.

Güzelce, Tanzimattan bu yana, Türk toplumunun geçirdiği değişiklikleri dialektik bir açıdan anlatmış, Atatürk devrimlerinin sürekli biçimde halktan yana bir dönüşüm göstememesinin politik nedenlerine değinmiş, daha sonra çeşitli rakamlarla, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal bir çıkmaz içinde olduğunu anlatmış ve şöyle demiştir:

«Türkiye'deki iktidar, kapitalist bir iktidardır. Bu iktidarın bütün çabası, az gelişmiş bir ülke olan Türkiye'yi, emperyalistlerle işbirliği yaparak sömürmek, sömürttürmek, böylece değişmesi zorunlu olan bir düzeni, Anayasa dışı davranışlarla ayakta tutabilmeye çalışmaktır.»

Daha sonra söz alan Prof. Muammer Aksoy: «Türkiye'de demokraik bir düzenin var olabilmesini gerçekleştirmek için, sosyalist eyleme, Anayasanın öngördüğü açıklıkta yer verilmesi şart tır; bu yapılmadıkça ve sosyalist partilere karşı Anayasa dışı davranışları benimsedikçe, Türkiye'de demokrasiden bahsedilemez» demiştir.

İranlı öğrencilerle Türk öğrencilerinin ve kalabalık bir işçi topluluğunun izlediği toplantı, büyük bir ilgiyle takip edilmiştir.

Ertesi gün, Türk Toplumcular Ocağı (T.T.O.) lokalinin açılış töreni, işçi ve talebe topluluğu tarafından yapılmış T.T.O. başkanı İlhan Bayer, bu toplantıda bir konuşma yapmıştır.

Üzeyir Babayı Kaybettik

Devrimci işçi önderlerinden Üzeyir Kuran 2.2.968 Cuma günü vefat etmiştir. Haber bütün devrimci çevreler üzerinde büyük bir üzüntü yaratmıştır. İşçi sınıfının bilinçlenme ve örgütelnme işinde en zor ve sıkıntılı devrelerde metanet ve gayretle mücadele eden Üzeyir Kuran, yaşı ve yarattığı sevgi yüzünden her yerde Üzeyir Baba diye anılmaktaydı. İşçi sınıfı son nefesine kadar namuslu kalabilmiş ve mücadeleden hiç geri durmamış liderlerinden birini kaybetmiş tir. Üzeyir Kuran 1880 de doğmuştur. Amele Teali Cemiyeti mensuplarından olup, mütareke sırasında Tramvay işçileri grevinin yürütücülerindendi. 1946 da Demir ve Maden İşçileri Sendikası Başkanlığını, 1953 de Demokrat İşçi Partisi İkinci Başkanlığını yapmıştır. 31 Aralık 1961 de Saraçhane'de yapılan büyük işçi mitinginde gene 81 yaşında Üzeyir Baba konuşmaktadır. TİP kurulunca partiye katılmış 1964 İzmir büyük kongresinde Merkez Haysiyet Divanına seçilmiş, başkan olmuştur. Ölünceye kadar Haysiyet Divanında kalmış, devrimci dayanışmayı sağlamak için devrimci güçleri bölücü davranışlara karşı cesaretle direnmiştir. Gerçek devrimciler Üzeyir Babayı ve onu uzun mücadelesini her zaman saygı ile anacaklardır.

Devrimci Hukukçular Örgütü Kuruldu

Geçen hafta Hukuk Fakültesinden bir öğrenci grubu «Devrimci Hukukçular Örgütü» nü kurdular. Yayınladıkları bildiride gençler Türkiye'nin emperyalizmden ve kapitalizmin tahakkümünden kurtulması için verilen savaşa katılacaklarını açıkladılar:

«Artık cepheler belirlenmiştir. Bir yanda emperyalizm — komprador — ağa — mütegallibe üçlüsü diğer yanda ANTİ EMPERYALİST ANTİ FEODAL, MİLLÎ DEMOKRATİK GÜÇLER. Bu şartlarda tarih mademki seni 20. yüzyılın ikinci yarısında geri kalmış bir ülke insanı olarak yaşamak zorunda bıraktı, o halde sen bu mücadeleye istesen de istemesen de girmek zorundasın...»

Bu Tercih Neden dir ?

(Baştarafı 1. de)

«Tepeden inmecilik» ile kastedilen ihtilâl yolu ise, bu yolun da hangi şartlarda tutulabileceği, sosyalist bilimde açık seçik gösterilmiştir. Sömürücü egemen sınıfların, egemenliklerini sürdüremez hale gelmeleri ve dizginleri ellerinden kaçırmaları, sömürülen, ezilen emekçi sınıflarının da eskiden olduğu gibi, yönetilmeye artık razı olmamaları, bu şartlar arasındadır.

İşçi sınıfının bütününün ihtilâl uğruna canını vermeye hazır olması ve işçi sınıfının köylü ile sağlam bir ittifak kurmuş olması, bu şartlar arasındadır. Böyle şartlar gerçekleşmedikçe, ihtilâl sözü etmek cinayettir, Don Kişotluktur, der büyük bir düşünür.

Türkiye'nin şartlarının, yukarıdaki örneğe hiç uymadığı besbellidir. «Tepeden inmeci» ihbar eden sağcı politikacılarımız gibi, «solcu» parlâmenterlerimiz de sosyalizmin biliminin bize bu öğrettiklerini bilerek konuşmak zorundadırlar.

Coşkun Kırca gibi, işbirlikçi sermaye çevrelerinin sözcüsü bir politikacının bu yollara başvurması, sosyalistleri «Tepeden inmeci» diye iktidarın polisine, savcısına ihbar etmesi, tabii bir şeydir. Ama sosyalist geçinen parlâmenterlerin, sıkışınca karşılarındakileri, «ihtilâlcilikle», «non-pacifique» yöntemlerden yana olmakla suçlamaya kalkmaları, çok acıdır.

Türkiye'nin emekçileri, Türkiye'nin namuslu insanları, bütün bunları bir bir kaydetmektedirler.

Anti Emperyalist Mücadele

Muzaffer Erdost

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın İsmet İnönü, 13 Ocak 1968 günü, partisinin İstanbul İl Kongresinde yaptığı konuşmada, «İkili Anlaşmalar», «NATO», «Anti - emperyalist mücadele» konuları üzerinde durdu. Sayın İnönü, bize göre, temelde, bütünlüğü olmayan ve yer yer birbiriyle çelişen politik bir görüşe sahip çıkmaktadır. Şöyle ki:

1. Sayın İnönü, genellikle, yeraltı zenginliklerini sömürünün konusu olarak ele almakta, emperyalist sömürünün büyük bir kısmını teşkil eden emeği ve emeğin sömürülmesini ihmâl etmektedir.

2. Emperyalizm bir bütündür. Sayın İnönü, emperyalizmi bir bütün olarak görmemekte, petrol gibi, boraks gibi konularda mücadele etmeyi, anti - emperyalist mücadelenin esası ve bütünü olarak kabul etmektedir.

3. Sayın İnönü, anti - emperyalist mücadeleyi, siyasî alanda ve tasarı - döneminde yapmaktadır. Tasarı döneminde, mücadeleden yenilmiş olarak da çıksa, örneğin petrol gibi sömürü fiilen gerçekleşmiş de olsa, mücadele, tamamlanmış olarak terkedilmektedir.

4. Sömürünün esas konusu emektir, emeğin sömürüldüğü yer pazardır. Pazarda sömürüyü muhafaza etmek için kurulmuş olan emperyalist ittifaklara karşı mücadeleyi, Sayın İnönü, aşırı solun, anti - emperyalist maske altında yürüttüğü Batı düşmanlığı olarak nitelemektedir. Aslında, emperyalist ittifaklar, emperyalizmin çıkarlarını korumaktadır ve bu ittifaklarabağlı kalmayı istemek, anti - emperyalist mücadele içinde bulunmak değil, anti - emperyalist mücadelenin karşısında yer almaktır.

Bu noktaları, araştırmaya çalışacağız:

SÖMÜRÜNÜN ANA HEDEFİ: EMEK.

Sömürü, insanlığın tarihinde, çeşitli toplumlarda, çeşitli şekillere bürünerek, kapitalist toplumda, en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

İlkel komünal toplumlarda, sömürü yoktu. Çünkü, komün üyeleri komün namına üretim yapıyor ve üretilen ürünler komün üyeleri arasında bölüştürülüyordu. İlkel komünal toplumlardan sonra, tarihte, kaba şeması ile, köleci toplumlar görünür. Köleci toplumda köle, vardır, ve köle, hâkim sınıfların bir arabası, bir atı gibi mülkü sayılır. Köleci toplumu feodal toplum izler. Feodalitede, serf, toprağı terkedemez ve toprakla birlikte derebeyi tarafından alınıp satılabildiği için yarı - köledir. Kölenin ve serfin sömürülen tek şeyi, onun işgücü, yani emeğidir. Hâkim zümreler, köleyi mülk edinerek, onun emeğine sahip çıkmışlardır.

Feodalizmi, tarihte, kapitalizm izler. Kapitalist toplum belli başlı iki sınıfa bölünmüştür: Biri, üretim araçlarına ve sermayeye sahip olan kapitalist sınıf: diğeri, kendi emeğinden başka satacak hiç bir şeyi olmayan proletarya.

Proletarya, kapitalistin kölesi, yâni mülkü değildir; fakat kapitalist, proletaryanın işgücünü satın alarak, onun emeğini, kendi mülkü haline getirir. Sömürü için esas olan, emektir. Ürün şekline gelerek maddileşmiş emeği, kapitalist, kâr şeklinde, mülk edinir. Aslında bu kâr, işçinin emeğinin ödenmemiş kısmıdır; fakat kapitalist düzende, ahlâk ve hukuk, üretim ilişkileriyle birlikte burjuvalaştığı için, kapitalist, kârın, ahlâken ve hukuken sahibi olur. Emekçinin maddileşen emeği, burada, kapitalistin mülkü olmuştur. Bu, kapitalist sömürüdür.

Emperyalizm, kapitailzmden ayrı, değişik bir toplum düzeni değil, kapitalizmin kendi yurdundan dışarıya, yabancı ülkelere sarkmış bir aşamasıdır. Burada, sömürü, gene aynı şekilde, emeğe dayanmaktadır, yâni sömürülen emektir; bir farkla ki, sömürülen emek, artık (sadece) kendi ülkesindeki işçinin emeği değil, (sömürülen) ülkenin mülkü haline gelmiş olan emektir.

Yabancı sermaye sahibi, bir ulusun ürün şeklinde maddileşmiş emeğine, yâni mülküne, kâr adı altında sahip çıkar, ve ulusun mülkü, kâr adı altında, yabancı sermaye sahibinin mülkü olur. Emperyalist sömürü budur.

YERALTI ZENGİNLİĞİ VE EMEK.

Tarihte, toprağın çeşitli şekillerde mülk edinildiğini görüyoruz. Fakat ne şekilde olursa olsun, toprağın mülkiyeti, bugüne kadar o toprak üzerinde yaşıyanlara ait olmuştur; toprak altı zenginlikleri, üzerinde yaşıyanların, ancak çok sonra farkına vardıkları, şans eseri olarak sahip oldukları ve toprak altında bulunduğu sürece hiç bir emek ihtiva etmeyen zenginliklerdir; kısacası, üzerinde yaşayanların tabiî şekilde sahip oldukları mülklerdir.

Sanayiin geliştiği ülkelerde sanayiin, hammadde için dış ülkelerde fetihlere çıkması ile, toprak altı zenginliklerinin sömürülmesi, tarih sahnesinde görülür. Bu dönemde, sömürgeci, geri kalmış halkların oturdukları alanları sanayiin üstün silâhlarıyla işgâl ederek, yeraltı zenginlikleri olan topraklara zorla el koydu. Burada, sömürünün konusu insan veya emek değildi, alanı pazar değildi. sadece toprakaltı zenginliklerdi; sömürgeci, bu zenginliklere sahip olabilmek için, üzerinde yaşayan halkları boyunduruk altına alıyordu.

Daha, sonra, halklar, bu boyunduruğu parçalamak istedikleri zaman, halklar açısından savaş, yabancı boyunduruğundan kurtulup - kurtulmama mücadelesi iken, sömürgeci açısından savaş, halkların boyunduruk altından kurtulup - kurtulmaması değil, yeraltı zenginliklerini kaybedip - kaybetmeme meselesi olarak devam etti.

Sömürgeleştirme döneminde, ön saftaki askerî mevziler, emperyalist dönemde, boşaltılarak cephe gerisine taşınır; emperyalizm, savaşa, cephede mevzi ve sokakta barikat kurarak değil, siyasî ve ticarî anlaşmalarla sermaye ile pazarı işgâl ederek devam eder. Daha doğrusu, sömürgeci dönemin önde çarpışan askerini yerini sermaye alır ve, sermayeyi korumakta olan ve şimdi uzak menzilli silâhlarla donatılmış bulunan asker, arka plâna, pazardaki müşterinin, maden kuyusundaki işçinin bizzat göremediği üslerine çekilir ve orada mevzilenir.

Şimdi, soru şudur:

Emperyalist dönemde, yeraltı zenginliklerini, yabancı sermayenin işletmesi ile milli sermayenin işletmesi arasında ne gibi farklar vardır? Diyelim ki:

a) Yeraltı zenginliğini **devlet** işletiyor ve bunu pazarda yabancı bir ülkeye satıyor;

b) Yeraltı zenginliğini millî **burjuvazi** işletiyor ve bunu pazarda yabancı bir ülkeye satıyor;

c) yeraltı zenginliğini, yabancı **sermaye** işletiyor ve bunu zaten satın almış olduğu için alıp götürüyor.

Sömürgeleştirme çağında olduğu, gibi, fetih yoluyla, toprak işgâl edilmemiştir: yâni servetler silâh zoruyla çalınmamakta, ticarî anlaşmalarla, devletlerin rizasıyla işletilmektedir. Bu şartlar altında durumu değerlendirelim:

Biz, aradaki çeşitli ihtimalleri hesaba katmadan, devletin bir madeni işleterek yabancı bir firmaya satması ile yabancı firmanın işletmek için ayrı bir çaba göstermesinin ana sebebini izah edebildiğimiz zaman, mesele aydınlanır:

Yabancı firma, sadece, daha fazla bir «kâr» sağlamak için madeni işletmek ister.

Nasıl işletirse işletsin, mutlaka, kâr sağlayacağına emin olduğu zaman bu işe girişir. İşte bu «kâr» madenin ödenmemiş olan kısmı, yâni sömürülen kısımdır. Yabancı firma, bu kârnispetini ne kadar arttırabilirse o kadar fazla sömürmüş sayılır; ne kadar fazla «kâr» sağlayacağına emin olursa, bu madeni işletme imtiyazını elde edebilmek için o kadar sert mücadeleye girişir.

Emperyalizm, burada, fetih çağında olduğu gibi, yeraltı zenginliklerini silâh zoruyla çalmamakta, ticarî ve hukukî anlaşmalarla işlettiği madenden kâr sağlamaktadır. Sömürü, bizzat madenin çalınması değil, pazardaki ifadesi ile bundan «kâr» sağlanmış olmasıdır. Bunun aksi de mümkündür. Yabancı sermaye, vergi, işçilik vs. şeklinde yaptığı yatırım kadar maden çıkaramazsa, yâni kâr edemezse, sömürü gerçekleşmiş olmaz; o zaman yabancı firma, işi terkeder.

Bu kâr, milli burjuvazi de sağlayabilir, ve bütün bir ulusun hakkı, bir veya birkaç kişinin elinde toplanır. Bu kârı, yabancı burjuvazi sağlayacak olursa, milli varlığı, ulusun servetini, yabancı firma, kâr adı altında, ya aynı ürün şeklinde, ya paraya çevirerek ve her iki halde de mülk edinerek, yurt dışına çıkarır.

Görülüyor ki, gerek emek, gerek yeraltı zenginlikleri emperyalizm tarafından, «kâr» adı altında «mülk» edinilerek aynı maksatla ve aynı yoldan sömürülmektedir.

Emperyalist dönemde, yeraltı servetlerinin yabancı sermaye tarafından işletilmesini, emeğin sömürülmesinden, miktar bakımından daha büyük, anlam bakımından daha onur kırıcı saymak, sömürgecilik, döneminden kalma bir histir. Yeraltı zenginlikleri, insanlar içindir. Yeraltı zenginlikleri değil, yeraltı zenginlikleri dolayısıyla insan sömürülmüş olmaktadır. Anti - emperyalist mücadeleyi, genel olarak, yeraltı zenginliklerini yabancıların işletmemesi olarak nitelemek, emperyalist dönemde, sömürgecilikle mücadele etmek demektir.

ANTİ - EMPERYALİST MÜCADELE.

Şimdi, anti - emperyalist mücadelenin hedeflerini tespit edebilmek için, yazımızın başındaki şemaya dönelim:

İnsanlar önce köleydi, bizzat kendileri mülk edinilerek, bazı insanlar tarafından sömürüldüler.

İnsanlar daha sonra, köle olmaktan, yâni bizzat mülk olmaktan çıktı, fakat bu defa insan emeği, gene insanlar tarafından sömürülmeye devam edildi, yâni hür işçinin emeği, başka bir sınıf tarafından mülk edinildi.

Daha sonra, halklar veya uluslar emperyalist ülkeler tarafından sömürülmeye başlandı; ve bir ulusun maddileşmiş emeği ve yeraltı zenginlikleri, yâni mülkü, emperyalist ülkeler tarafından «kâr» adı altında «mülk» edinildi.

Türkiye'de, bugün, üç çeşit sömürüyü de görmekteyiz:

Feodal unsurlar, Türkiye'nin bazı bölgelerinde olmakla birlikte, hâlâ vardır ve bunlar, geniş topraklar üzerinde, köylüleri, yarı - köle olarak sömürmektedirler.

Kapitalist unsurlar, Türkiye'de, tam gelişmemiş olmakla birlikte, ülkenin her tarafında bulunurlar; emekçi sınıfların maddileşen emeğini, «kâr» adı altında mülkiyetlerine geçirmektedirler.

Emperyalist unsurlar, dış ve iç güçleriyle, Türkiye'de, işçiyi, köylüyü memuru, askeri ve hattâ milli burjuvaziyi sömürmektedir.

Açıkça görülüyor ki, sömürü, içiçe girmiştir. Burada, ilk mücadele alanı, en ilkel sömürü alanı mıdır, en modern sömürü alanı mıdır? İkisi de değil. Sömürüyle mücadelede, devrimci, önce, üretim güçlerini serbest hâle getirebilmek ve üretimi arttırabilmek ister.

Feodal unsurlar, feodalizme göre, üstün bir üretim gücüne sahip olan kapitalist üretime geçilmesini önlerler. Emperyalizm ise, emeği sömürerek içerde birikimi imkânsız hâle getirir ve ayrıca milli sanayiin gelişmesini engelliyerek, üretim artışına engel olur.

Bu ikisinin yanında, kapitalizm, emeği sömürmekle birlikte, ülkemizde, henüz, üretim tıkanıklığına varacak bir aşamaya gelmemiştir. Öyleyse, ilk aşamada, ülkemizde, üretimi engelleyen sömürü sistemlerine karşı, yâni feodalizme ve emperyalizme karşı mücadele etmek ve bu mücadeleyi tamamlayıncaya kadar, içerde, kapitalizmin, yâni milli burjuvazinin varlığını hoşgörü ile karşılamak gerekir.

Açıkça görülüyor ki, Türkiye'de, ilk mücadele, birinci plâna çıkmış olan mücadele, üretim güçlerini bağımlılıktan kurtaracak, serbest hâle getirecek mücadeledir, yâni emperyalizmden ve onun tabii müttefiki feodalizmden kurtulmaktır. Bu mücadeleye genel olarak anti - emperyalist mücadele diyoruz.

EMPERYALİZM, DÜNYA ÇAPINDA BİR ŞEBEKE KURAR.

Emperyalizm, gerek toprakaltı ürünlerinin, gerek maddileşmiş insan emeğinin mübadele alanı olan pazarda, en açık, en gizlenemez şekliyle ortaya çıkar. Fakat bunun arkasından, derece derece örtü altına giren, saklanan veya maksadı saklanmış olan çeşitli örgütler, geniş ve kenetlenmiş bir şebeke kurar. Bu şebeke: a) mevcut pazarı, dışardaki rakiplerinden korur, b) Mevcut pazarı, milli burjuvaziye karşı korur, c) Pazarın alanını genişletir, d) Pazarın konusunu arttırır, e) Pazarı yoğunlaştırır, f) Pazarı millileştirecek olan sosyal gelişmeleri önlemek için, tutucu kurumlarla işbirliği eder, g) Pazarı millileştirecek devrimci eylemi önlemek için onların fikirlerini kontrol altına almaya çalışır; eylemlerini, bol ücret karşılığında, başka alanlara kaydırır; onları, işsiz bırakır; terör ve tedhiş ile susturmaya çalışır, h) Ve bütün bunları gerekirse zora başvurarak yapacak vurucu kuvveti arkasında tutar vs...

(Yurdumuzda yirmi bini aşkın Amerikan askeri, on bini aşkın Amerikan personeli, emperyalizmin bu görevlerini yerine getirmekle yükümlüdür).

Emperyalizmi üç ayrı şekliyle, görmek mümkündür: Birincisi, bütün varlığı ile açıkta ve gözlerimizin önündedir. İkincisi, varlığı ile gözlerimizin önünde bulunur, fakat gerçek maksadı ile gizlendiği için, faaliyetleri, kitleleri yanıltır. Üçüncüsü, gizli çalıştığı için, faaliyetleri bizim bilgilerimiz dışında kalır.

Emperyalist alan, canlı bir konudur. Her gün yeni sömürü konularıyla karşılaşırlar; ve her gün yeniden davranmak, sömürüyü bütün alternatifleriyle muhafaza etmek, genişletmek, yeni alanlara sahip olmak gerekir. Örtü altında birtakım örgütler kurmak, değişen yeni ihtiyaçlara göre yeni kanunlar hazırlamak, yeni kararlar çıkartmak, yeni şikâyelteri susturmak, sindirmek, etkisiz hâle getirmek için yoğun bir faaliyete girişir.

Bu faaliyet, herhangi bir maske altında yürütülemiyecek kadar güçleşir ve gizlileşirse, o zaman, tarih sahnesinden CİA gibi kurumları faaliyete geçirir.

Emperyalizm, bu sömürüyü, yalnız kendi vatandaşlarına yaptırmaz. Bizzat içerde, sömürdüğü ülkede, kendisi ile çeşitli kademelerde işbirliği yapacak, yerli unsurlar sağlar. Bunların bir kısmı ile sömürüyü hukukleştirir, bir kısmı ile sömürüyü fiilen gerçekleştirir ve bir kısmı ile sömürüyü edebîleştirmeye çalışır.

Sömürüyü, entelektüel alanda faaliyete geçirerek, hukukileştirir. Üniversiteye sızar, basına sızar, partilere sızar, parlâmentoya sızar, yüksek

C I A. nın Paraleline Düşmekten Sakınmalı

Niyazi Ağırnaslı

İleri akımları temsil eden örgütlerin, bu örgüt dışında olanlar tarafından da desteklenmesi olağandır. Kanun engelleri, ya da örgütü yönetenlerden bazılarının kişisel endişe veya kaprisleri sebebiyle teşkilâtlı eyleme giremiyenler çıkarılan veya ayrılma zorunda kalanlar, başka bir alternatif bulunmadığı için buna mecburdurlar.

Kişiliği, örgütteki yeri, devrim hazırlıklarına katkısı, hangi ölçülerde olursa olsun, ağır haksızlıklara uğramış bulunanlar için bile bu bir temel disiplin kuralıdır. Nitekim çeşitli tandanstaki sol partiler arasında hattâ devrimci olanlarının da katıldığı koalisyonlar sık sık kurulur ve müşterek tehlikeler birlikte atlatılır.

Devrimciler, bu temel disiplin kuralı ile kendilerini en fazla bağlı sayarlar ve çoğu kez onların namuskârlığından yararlananlar da olur. Zararı yok, zaman gerçekleri er-geç aydınlığa çıkaracaktır. Savaşın henüz başlarındayız ve hedeflerde sapma bilinçli devrimcilerden gelmez, gelmemelidir.

Bana, «senin sabrına hayret ediyoruz, hakkında jurnaller düzenleniyor, ayrı çevrelerde birbirine zıt dedikodular yayılıyor ve sen hep susuyorsun» diyen çok oldu. Ben hep gülümsüyorum. «Acele etmeyin bunlar çocukluk hastalıklarıdır, geçecek. Hissî davranışlardan sakınmalıyız.» diyorum.

Batı demokrasilerinde komünist partileri de, eşit denilebilecek kurallar içinde faaliyet gösterirler. Türkiyemizde 1961 Anayasasının komünist partisinin kurulmasına engel olmadığı kanısında olan Cezacılar ve Anayasacılar vardır. Gerçek şudur ki, özellikle 141 ve 142 nci maddelerin baskısı devam ettiği sürece Burjuva Demokratik devriminin tamamlandığı iddia olunamaz. Demokrasinin noksanı şüphesiz ki sadece bundan ibaret de değildir. Başta işçi sınıfı olmak üzere, meslek, zümre ve sınıfların özgürce örgütlenme olanağı çok kısıtlıdır.

Şu haliyle Demokrasi, Hâkim çevrelerin tanıdığı ölçüde vardır. Sol Partiler için de durum farklı sayılamaz. İşçi sınıfının bilinçlenmesi çok yavaş gelişmektedir. Sendika ağalarını aşıp doğrudan işçi sınıfına inmenin güçlükleri yanında, bu yöndeki çabaların yetersizliğine de değinmek zorundayız. Başını sokacak bir yer ve katıksız ekmek bulabilmiş olanlar, işten çıkarılma korkusu içindedirler. Boşalan bir işe elli kişinin birden başvurması, işçi sınıfının bilinçlenmesini köstekleme gayretinde olanların işçi üzerindeki baskısını daha etken hale getiriyor. Köyüne dönüp tarla, toprak sahibi olma rüyalarını terkedemiyen yarı işçi, yarı köylü yurttaşın çoğunlukta olması da şüphesiz bir handikap teşkil ediyor. Yine de Örgütün işyerlerine girme hususunda ısrarlı çabalardan geri kalmaması gerekir.

Üniversitelerdeki fikir akımlarının büyük umut kaynağı olduğu, gençlerdeki hızlı gelişmenin eylemi etkilemeye başladığı, öğrenci gruplarının köylerle, bazı işyerleriyle temas kurma yolunda olmaları, sevindirici olaylar arasındadır. Yayınevleri, sol neşriyatı dilimize aktarma gayretinde gerçekten başarılıdır. Mahdut sayıda gazetenin, bilinçli ve cesur yazarları, yoksul halkımızı uyarma çabasına yılmadan devam ediyorlar. Bütün bu gayretler elbette örgütün kanallarında toplanan ciddî katkılardır. Bunların yanısıra geçmiste çoğu kez yetersiz deliller ve peşin hükümlerle 141 ve 142 nci maddelere çarpılmış olanların yürekli ve içtenlikle yüklü gayretleri ve kimsenin yabana atamıyacağı çabalardandır. Heahalde Örgüt «Armut pişecek ve bizim ağzımıza düşecek» deyip eylemi tavsatmamalı ve örgüt içi Takt ve Strateji görüslerine saygılı olmalıdır. Fikir ayrılıkları, kudretli ideologların acacağı bilimsel seminerler, açık oturumlar ve tartışmalarla giderilebilir. Herhalde «benim gibi düşünmekte herkes serbesttir» iddiasiyle parti içi demokrasi sağlanamaz ve bu yol, tepeden inmeciliğin en tehlikelisi olur.

Emperyalizmle savaş döneminde, müttefik güçlerin desteğinden yoksun bırakacak ve örgütü tecrid edecek politik davranışlardan da bilhassa sakınılmalıdır.

Geleceğin lider kadroları öylesine karalı ve bilinçli olarak eyleme katılma hazırlığındadır ki, korkmayalım, bizden sonra da bu akımlar soysuzlaşmıyacaktır. Belki de daha güçlü ve daha hızlı olarak gelisip köklesecek ve sevgili yurdumuzun Üretim Sistemini ve düzenini mutlaka değiştirecektir. Çorbada tuz zerresi, pirinç tânesi olabilene ne mutlu.

Emperyalizmin canavar dislerini yurt topraklarında kırmak ve bir defa daha sokulamıyacak şekilde sömürü ajan ve komisyoncularıyla birlikte temelli tasfiye etmek savaşına katılacak bütün güçlere, ve bu arada yiğit ve haysiyetli Türk Silâhlı Kuvvetlerine, Türk Solu sadece saygı duyar. Bu parolalara kulak asmıyanlar, C.İ.A. nın paraleline düşmekten güç kurtulurlar ve günün birinde de savaş dışı kalırlar.

e bir Bütündür

kademede memurlar arasına sızar, hükümete sızar.

Sömürüyü, ticarî alanda faaliyete geçirerek, gerçekleştirir. İthalât ve ihracat mümessillikleri, şube ve ajan mümessillikleri, fabrika müdürlükleri banka müdürlükleri, İdare Meclisi azalıkları gibi mevkiler ve sömürüden yüksek maddî paylar sağlayarak, değişik alanlarda ve kademelerde, geniş bir komprador burjuvazi yaratır.

Sömürünün yoğunlaşması için, halkın alım gücünün yoğunlaşması gerekir. Halkın alım gücünü arttırabilmesi, onun daha çok emek üretebilmesiyle, yâni gürbüz ve sağlam bir bünyeye sahip olmasıyla mümkündür. Elinde bulunan süt tozu, balık yağı, pirinç gibi ürün fazlalarını, sömürü konusu olan ülke halklarına bağışlar. Hem, genç dimağlara, dostluk elinin renkli fotoğrafını nakşeder, hem onların, ilerde, buzdolabı, radyo, çikolata tüketecek kadar, emek sahibi unsurlar olmasına yardım etmiş olur. Aynı maksatlarla, sağlık tesisleri kurar veya sağlık tesislerine yardım eder. Türk doktoru, kendi vatandaşını bu tesislerde sağlığa kavuştururken, bu olay, emperyalizmin nazarında, soyut işgücünü arttıran «veteriner» hizmetleri olarak değerlendirilir.

Sömürü konusu ülkelerde, çeşitli meslek sahiplerini, üniversite üyelerini, gazetecileri, matbaacıları, doktorları, ziraat mühendislerini, veterinerleri, mimarları, hattâ büyük çiftçileri, meslekî görgü ve bilgilerini arttırmak üzere, kendi ülkesinde misafir eder, onlara, kendi âletlerini kullanmayı öğretir. Arkalarından, yeni baskı makinelerinin, yeni tıp cihazlarının, yeni tarım makinelerinin yeni ve sayısız ilâçların adları, gümrük listelerinde görülmeye başlar ve her yıl sayıları yükselir. Sadece bununla kalınmaz, meslekî bilgi ve görgüyü arttırmak adı altında yetiştirdiği unsurlar, özel otomobilinden pepsi - kolasına, traş ciletinden diş macununa kadar kendi ürünlerinin tüketimini, bütün bir ulusa bizzat öğretecek emperyalizmin bilinçsiz ajanları olarak yetiştirilmiş olur.

Sömürüyü, gerici unsurlarla, ebedileştirmeye çalışır. Emperyalizm, baş ta kapitalist gelişmeye, yâni millî burjuvazinin gelişmesine engel olacak sosyal ve iktisadî kurumlarla, birlik kurar. Feodal unsurlar ve irtica, üretimin gelişmesine engel olur. Feodal unsurların ve irticanın bu tabiî niteliği, emperyalizmin, milli üretimin gelişerek kendisine rakip olmasını önlemek amacıyla birleşir.

Emperyalizm, bu gerici ve tutucu çevrelerle, açık veya gizli işbirliği yapamamış bile olsa, onları koruyan, onların güçlenmesini sağlayan çareler bulmakta gecikmez. Traktörünü, ağanın eline geçebilecek şartlarla, yardım altında, sömürü konusu olan ülkeye sokar. İrticaın gelişip serpilmesi için dernekler kurdurur din okulları açtırır. Devrim tohumlarının ekildiği Köy Enstitülerini ise kapattırır, milli sanayii geliştirecek Teknik Okulları kapattırır, devrimci basını susturacak kanunların çıkartılmasını sağlar veya kanunların cezalarını arttırarak, her türlü milli ve devrimci fikir hareketlerinin, örgütlerinin kapısına, cezaevinin gardiyanını diktirir.

Bütün bu şebekenin arkasında, vurucu asker gücüyle, mevzilenir.

NATO, ALTINCI FİLO, ÜSLER VE DENGE MESELESİ.

Pazarı işgâl ederek bütün bir ülkenin mülkünü sömüren yabancı burjuvazinin arkasında, Akdeniz'de Altıncı Filo, İzmir'de NATO Karargâhı, Adana'da İncirlik Üssü, pazarı ve dün ya kapitalist pazarını korumak için tarih sahnesinde nöbete girer.

Emperyalizmin hassasiyetle üzerinde durduğu noktalardan biri, işgâl ettiği pazarın millileşmesine engel olmak, yâni dış — sömürünün devam etmesi için çalışmaktır. Emperyalizmin hassasiyetle üzerinde durduğu bir diğer nokta, pazarlardan herhangi birinin, kapitalist dünya pazarındaki yeri ve stratejik değeridir.

Gerek pazarın millileşmesine engel olmak için iç politikada, gerek kapitalist dünya pazarının zinciri içinde stratejik önemi olan bir halkanın kopmasını önlemek için dış politikada, her an müdahaleye hazır, askerî birlikler bulundurması ve askeri ittifaklar yapması, «nükleer denge» yi korumak olarak ve barışı korumak olarak nitelendirilemez. İncirlik Üssünden Lübnan'a Amerikan askeri, nükleer dengeyi korumak için gitmemiştir. Emperyalizmin dengesi, dünya pazarlarıyla ilgili bir dengedir; gene aynı şekilde, savaş, nükleeer dengenin bozulması ile değil, emperyalist pazarın tehlikeye girmesiyle başlıyacaktır. Örneğin şu anda nükleer denge muhafaza edilmektedir, fakat Vietnam'da savaş devam etmektedir.

Savaşlar iki kısma ayrılır: Haklı savaşlar, haksız savaşlar. Amerikanın, Vietnam halkını sömürmek ve Vietnam'ın kapitalist dünya pazarındaki stratejik yerini korumak için başlattığı savaş, haksız bir savaştır. Vietnam halkının, bağımsızlığını korumak için yürüttüğü savaş ise, haklı savaştır.

Emperyalizme karşı verilecek her savaş gibi, Türk ulusunun anti - emperyalist savaşı da haklı bir savaştır. (İster diplomatik alanda, ister pazarda, ister cephede verilsin) bu haklı savaşı ve bu bağımsızlık savaşını değil, «nükleeer denge» hesabıyla emperyalist pazarın muhafazasını istemiş olmak, aslında, «barış» şemsiyesi altında, emperyalist sömürüyü muhafaza etmektir. Türkiye emperyalist ittifakları muhafaza etmekle, barış dengesini değil, olsa olsa, kendi milli varlığını sömüren düzeni, yâni ulusumuzun aleyhine işlemekte olan hak sızlığı muhafaze etmiş olur.

Emperyalizm, pazarı işgâl altında tutmak istediği yerlerde, kendi ordusu ile işgâl edilen pazarın asıl sahibi olan ulusun ordusu arasında ittifaklar kurmak ister ve muaffak olduğu takdirde, NATO Komutanı emrinde, o ülkenin milli ordusu, aslında pazarı, bütün anti - emperyalist güçlere karşı, millileşme «tehlikesine» karşı korur hâle gelir.

NATO, anti - emperyalist görüş açısından işte budur. NATO millî ordu ile ittifaklar kurarak, milli orduyu, dolaylı yollardan, bizzat emperyalizmin pazardaki çıkarlarını korumak için nöbete sokmak amacındadır.

Ve anti - emperyalist mücadele, ilerde emperyalizmin amacına ulaşmasını sağlıyacak bu ittifak ile işbirliğini herhangi bir şekilde devam ettirmek değil; anti - emperyalist mücadele, henüz iş işten geçmeden, bizzat bu ittifaka karşı, açıkça bir tavır takınmaktır.

Görülüyor ki, anti - emparyalist mücadele, petrol kanunu ile, yabancı sermaye kanunu ile, boraks imtiyazı ile sınırlı değildir, bir bütündür. dünya çapında dev bir şebeke ile mücadeledir. Anti - emperyalist olmak, pazardan başlayarak NATO karargâhına kadar uzanan bu büyük şebekeye karşı çıkmaktır. Emperyalist mekanizmanın başıyla dost olmak, gövdesini görmemezlikten gelmek, kollarını ve ayaklarını müttefik olarak savunmak ve adımını herhangi bir yere bastığı zaman «bunu vermem» demek, anti - emperyalist mücadele sayılmamak gerekir.

ANTİ - EMPERYALİST MÜCADELE VE BATI DÜŞMANLIĞI

Yazımızın başlarında belirttiğimiz üzere, bir başka ulusu sömüren, emperyalist unsurlardır. Fakat, emperyalist ülke için milli gelir olan bu sömürüden yalnız emperyalist unsurlar değil, aynı zamanda, işçisi, memuru, askeri ile bütün bir ulus yararlanır. Emperyalist ülke, bize göre, artık sadece bir takım monopollerden, kumpanyalardan ibaret değildir, bütün bir ülkedir.

Emperyalist bir ülke, bu sömürüyü devam ettirmek için, ulus olarak, her çareye, her fedakârlığa katılır, ve hattâ işçisiyle köylüsüyle birlikte, değil bu haksız sömürüyü içerden çökertmek, bu sömürünün devamı için canını verirse, emperyalizmle mücadele, yalnız bir iki monopol ile, bir — iki yabancı kumpanya ile mücadele değil, bizzat o ülke ile mücadele şekline bürünür.

Emperyalist ülke nedir? Emperyalizm, kapitalizmin bir aşaması olduğuna göre, bu emperyalist aşamayı yaşayan kapitalist ülkelerdir. Emperyalist ülke hangisidir? Belli başlıları, İngiltere, Almanya, Fransa ve nihayet Amerika Birleşik Devletleri'dir.

Bizim için Batı nedir? Bizim için Batı, genellikle yukarda saydığımız ülkelerdir. Çünkü, diğerleri arasında, bu ülkeler gelişmiş, bilimde, teknikte uygarlıkta gözkamaştırıcı bir seviyeye ulaşmıştır.

Anti - emperyalist mücadeleyi, Batı düşmanlığının bir maskesi yapmış olmak ne demektir? Batı düşmanlığından kastedilen, Batı'nın bizzat yaşamakta olduğu iktisadi sistem midir; yoksa bilimde, teknikte ve uygarlıkta vardığı bugünkü yeri midir? Batı'nın bizzat yaşamakta olduğu iktisadi sistem, emperyalizmdir, ve anti - emperyalistler, buna zaten karşıdırlar. Bilim ve teknik ise, emperyalizmin ayrılmaz bir parçası değildir. Kapitalizm, bilimi ve tekniği komutası altına almıştır. Fakat bilim ve teknik, kapitalizmin değil, insanlığın en eski çağlardan beri tabiat güçlerinden yararlanarak meydana getirdiği bir şeydir ve kapitalizm, belli bir aşamada, bunu, kendi amaçları için geliştirmiştir. Nitekim, sosyalizm de üretimi arttırmak için bilim ve tekniği kullanmaktadır.

Türk siyasi tarihinde, Batıcılık, idealist dünya görüşüne karşı, materyalist dünya görüşü olarak benimsenmiş bir deyimdir. Teokrasiye karşı, lâyık görüştür. Padişahlığa karşı, Cumhuriyettir. «Batıcılık», o zaman, Padişaha, hilâfete ve irticaa karşı, devrimcinin silâhı idi. Şimdi, Batılı yaşama biçimi, yâni burjuva yaşama biçimi anlamına gelen «Batıcılık», siyasi iktisadi ve sosyal konuların açıkça konuşulmaması için bir silâh olarak kullanıldığı anda, ilerici bir nitelik taşıyabilir mi?

ANTİ - EMPERYALİST MÜCADELE VE AŞIRI SOL

Bugün Türkiye'de dış - sömürü devam ediyor mu, etmiyor mu? Mesele budur. Şayet sömürü devam ediyorsa, anti - emperyalist mücadelenin de devam etmesi gerekir.

Sayın İnönü 1950 — 1960 muhalefet yıllarında, petrolün yabancılar tarafından işletilmemesi için mücadele etmiştir; bugün bile, herkesin ibret ve takdirle okuyacağı konuşmalar yapmıştır. Fakat, sonuç ne olmuştur? Sayın İnönü'nün söyledikleri değil, şiddetli muhalefet ettiği fikirler başarıya ulaşmış, yabancı sermaye, petrollerimizi aramak ve işletmek hakkını Büyük Meclis'ten almayı başarmıştır. Bugün de değişen bir durum yoktur; yâni emperyalizm, bu yurdun topraklarında faaliyettedir.

Yabancı sermaye için, yabancı sermayeyi teşvik için çıkartılan kanunlara Sayın İnönü muhalefet etmiştir. Fakat, yabancı sermayeyi koruyan, teşvik eden kanunlar çıkmış ve ülkemiz, petrolden koka - kolaya, ilâçtan çocuk mamasına, otomobilden oyuncağa, yağdan çikolataya kadar, yabancı sermaye tarafından işgâl edilmiştir.

Manzara yürekler acısıdır: Pazarlar işgl edilmiştir. ağır sanayimizi artık yabancılar kurmaktadır. Montaj sanayii, doğmakta olan milli sanayii boğmuş, yeni sanayi alanlarını kapatmıştır. Milli bir tarım politikamız yoktur, ve her üç - beş yılda bir, Amerikan tarımcısının çıkarına göre, tarım politikamız değişmektedir. Amerikalı'nın soyası vardır, soya ektirmez. Buğday satacak olur, buğday tarlalarımıza pancar ektirir; fakat, pamuğunun fiatını yükseltebilmek için, pamuk tarlalarımızda buğday ekilmeye başlanır.

Yarın, milli çıkarlarımız bizi herhangi bir savaşa zorlarsa emperyalizm buna, «hayır» diyecek güçtedir. Pazarı ile, rafinerisi ile, ağır sanayii ile tarım politikası ile, her şeyi ile millî varlığı üç haftada karnı aç, arabası benzinsiz, topları mermisiz bırakacak güçtedir.

İşte bu emperyalizmi bütün açık ve gizli örgütüyle içimizden söküp atmak, anti - emperyalist mücadeledir. Bu mücadeleyi, burjuvazinin, ılımlı solun, aşırı solun yapmış olması (yapabilmeleri ayrı bir konudur), bu mücadelenin anti - emperyalist niteliğini değiştirmez. Bu genel mücadelenin içinde, Sayın İnönü'nün, mücadele için seçtiği yeni konu, borakstır ve yarın boraksı da emperyalizm ele geçirirse, o da petrol gibi, yabancı sermaye gibi, anti - emperyalist mücadele konusu olmaktan çıkacak ve aynı emperyalizmle mücadele edenler, olsa olsa, Batı düşmanı olan «aşırı sol» sayılacaktır. «Aşırı sol» olmak, «Batı düşmanı» olmak, anti - emperyalist mücadelenin haklılığını haksız, doğruluğunu yanlış yapacak şeyler değildir?.

Bay Metin Toker'in «Kapanda Kaçan Sistemi» dediği

Mihri Belli

«Milliyet» gazetesinde bir köşe vardır. Çetin Altan gibi, Refik Erduran gibi ilerici yazarların, ilerici olduklarından ötürü, barınamadıkları köşedir bu. Köşenin bu günkü sakini Metin Toker'dir ve onu ilericiliğinden ötürü oradan kimse ayırmayacaktır.

Çünkü, Toker'i seleflerinden ayıran bir yanı da onun gerçek ilericilikle hiçbir ilişiği olmamasıdır.

Evet, işte bu köşedeki Metin Toker, tarihî kişiliği olan ünlü akrabasının çevresinde duyduklarını aktararak ilgi toplamaya gayret eden «Akis» in Metin Toker'i değildir artık. O, partilerüstü yeni bir kimliğe bürünmüştür: hem CHP'nin hem AP'nin akıl hocası rolünü yakıştırmaktadır kendine. Ona göre CHP, «Aşırı Sol» diye nitelendirdiği unsurlardan yani CHP'yi Kemalist geleneklerine döndürme çabasında olan milliyetçi, ilerici aydınlardan arınacak; AP de «aşırı sağ» dediği unsurlardan, yani toplumdaki bunalımın şeriatçiliğe sürüklediği mukaddesatçılardan temizlenecek ve iki ana parti, kardeş kardeş, Toker'in «bugünkü batılı hayat düzeni» dediği şeyi, yani Türkiye'yi işbirlikçi sermayedar sınıfının tahakkümü altında emperyalizmin sömürü alanı geri bir tarım ülkesi durumunda tutan düzeni sürdüreceklerdir.

Ve bu mutlu sonucun elde edilebilmesi için «yapılacak iş, hangi partiden olursa olsun, bugünkü batı hayat düzenini terketmemek, memleketi başka düzen altına sokmamak azmindeki insanların kendi «nihaî hedef»lerinde birleşmeyi bilmeleri, dağınıklıktan kurtulmalarıdır.»

Ve bu öğüt, gencinedir, asker-sivil aydınınadır, «hattâ!» köylüsünedir de. Çünkü «Aşırı Sol» tuzaklar hazırlamaktadır.

Toker'in yukarıya aktarılan sözleri «Aşırı Sol Cephe Türkiye için neyi nasıl hazırlıyor» başlıklı yazısındandır. Toker bu yazısında İstanbul Teknik Okulu Talebe Birliği'nin düzenlediği «Türk Devriminin Stratejisi» konulu seminerin açık oturumuna dair «Ant» dergisinde çıkan röportaja dayanarak, «Aşırı Sol»'u kendi açısından tahlil etmektedir. Toker'in açısı, «bugünkü batılı hayat düzeni» adı altında, Türkiye'de bugün emperyalizmin, ve yerli işbirlikçilerinin çıkarlarını savunanların açısıdır.

Yazı, özü bakımından en gerici Babı-âli basınında hergün çıkan ihbah niteliğindeki yazılardan pek farklı değildir. Ancak Toker, örneğin bir «Yarın dergisi gibi «Savcılar nerdesiniz?» diye başlık atmıyor. Aynı işi daha ince, daha rafine bir tarzda yapıyor. Yazıda «Ant» dergisinin aşırı ölçüde özetlenmiş röportajından Tokerin eğilimine göre seçilen bazı pasajlar, ayrıca özetlenirken, gerçekten söylenen sözlerle fıkra yazarının söyleyenin ağzına yakıştırdığı söylenmemiş sözler birbirine karıştırılıyor. Entelektüel dürüstlükle bağdaşmayan bu yola baş vuran bir kimseyle polemik yapılmamalıdır. Ama biz gene de Metin Toker'in yazısı üzerinde durmayı gerekli sayıyoruz. Maksadımız fıkra yazarını ıslâh etmek değildir. Böyle bir hayale kapılmayacak kadar gerçekçiyiz. Maksadımız gerçekte en gerici şeriatçıyı bile gerilikte gölgede bırakan bizdeki sözde uygar batıcı aydın tipinin bu örneğini hâlâ önemseyen birkaç kişi varsa, onları uyarmaktır.

Toker'in yazısında seminere katılanlardan biri olarak bizden de söz edilmektedir. Biz Türk toplumunun önündeki devrimci görevin, Türkiyeyi tam bağımsız ve feodal kalıntılardan arınmış gerçekten demokratik bir ülke durumuna getirmek olduğunu, yani Millî Demokratik Devrimi gerçekleştirmek olduğunu, ancak demokratik devrimini yapmış olan bir ülkede Sosyalist Devrim şiarının atılabileceğini hep söyleriz ve seminerde de, açık oturumda da bunu söyledik. Demokratik devrim sadece proletaryanın değil, onunla birlikte şehir ve köy küçük burjuvazisinin ve küçük burjuva bürokrasisinin yani asker-sivil aydın zümrenin hattâ, objektif olarak, burjuvazinin millî nitelik taşıyan kolunun da devrimidir. Biz bunları da söyledik. Demokratik devrimi gerçekleştirmek için bu devrimci güçler emperyalizm işbirlikçi sermaye feodal ağa üçlü ittifakına karşı aralarında Devrimci Güç Birliğini kurmalıdırlar dedik Türkiye'nin somut şartlarının böyle bir stratejiyi gerektirdiğini anlattık.

Bizce bu devrim stratejisi bilime ve Türkiye'nin somut şartlarına uygundur. Metin Toker bu stratejiyi «kapan da kaçan» sistemi olarak nitelendiriyor. «Kapan da kaçan» deyimi, kurnazlığa, açıkgözlüğe başvuranlara karşı kullanılır. Ve Toker bu deyimle bizim adam kandırmaya çıktığımızı söylemek istemektedir. Biz, inanmadığımız halde, demokratik devrimin gerçekleşmesinin Türkiye'nin meselelerini halledeceğini söyleseydik ve sosyalist devrimin eşiğine varan bir Türkye'nin o eşikte durması gerektiğini savunsaydık, Toker'in isnadı bir ölçüye kadar doğru olabilirdi. Ama biz, alaylı bir edayla da olsa, Toker'in «Mihri Belli samimî bir zattır» derken bize yakıştırdığı sıfatı ciddiye alarak ve ona lâyık olmaya çalışarak zamanı gelince o eşiğin aşılması gereğini en açık biçimde savunuyoruz. Türkiye'nin sorunlarını ancak Sosyalist Devrim çözecektir diyoruz. Eşikte durduğumuz takdirde Birinci Kurtuluş Savaşımız dan sonra olduğu gibi, yeniden emperyalizmin kucağına düşmemiz mukadderdir, diyoruz.

Onun için Toker'in o nükteli! deyimi, burada yersizdir.

Toker ve benzerlerinin göremedikleri bir gerçek var: «Bugünkü batılı hayat düzenini terketmemek azminde» olanlar dediklerinin Türkiye'deki gerçek sayılarını bir bilebilseler şaşacaklardır. Hitap ettikleri gençlik dahil, asker-sivil aydın zümre dahil, Türkiye'nin bütün devrimci güçleri müthiş bir hızla bilinçlenmektedirler. Ve bu güçler düzenin değişmesini, emekçi halktan yana değişmesini istemektedirler. Ve Toker'in üyesi bulunduğu partinin liderlerinin düzen değişikliğinin gereğinden söz etmeleri bir rastlantı değildir. Bu bilinçlenmenin bir yansımasıdır. Türkiye'nin devrimci güçlerinin kendi yurtlarının emperyalist sistem içinde bir sömürü alanı olarak durumuna son verme azminin bir yansımasıdır. Ve «Batılı hayat düzeni» edebiyatı, bir zamanlar etkili olabilen ve gerçekte regicinin ilerici gibi görünmesini sağlıyabilen bu edebiyat artık kimseyi kandırmamaktadır.

Toker'i hak yoluna davet etmek bizim meselemiz değildir dedik. Onun CHP içindeki rolü, Güven Partililerin artçı kuvvetleri arasındaki yeri bizce bellidir.

Önemli soru, CHP içindeki, köklü reformlardan yana aydın zümrenin, Türkiye'nin devrimci güçleri arasında yeri olan bu önemli unsurun, Kemalist Türkiye'nin ilk yıllarında olduğu gibi, bu parti içinde egemen duruma geçip geçemiyeceği sorusudur. Bu soru, CHP için «varolmak ya da olmamak?» sorusudur.

Metin Toker yazısının sonunda, «Bu akımlar (yani «Aşırı Sol» diye nitelendirdiği akımlar) ortadan kalksınlar mı?» sorusunu soruyor. Ve şu karşılığı veriyor : «Ben «Hayır» derim.»

Bu hoşgörü gösterisi, uygar batıcı aydın cilâsının gereğidir. Ama Metin Toker'in yazısı, tam sola karşı bir terör havasının estirilme yolunda çaba gösterildiği savcı telefonlarının çalmaya başladığı bir anda yayınlanmamış olsaydı, bu uygarlık gösterisi belki inandırıcı olurdu.

Mihri BELLİ

Kapitalizm ve Geniş Yeniden Üretim

Yeniden Üretim Çeşitleri

Hikmet KIVILCIMLI

Kapitalist üretim yordamı deyince akla gelen ilk iki girişkinlik budur: Burjuva adlı girişkin kişi özel teşebbüsüyle BANKER'den para, BEY'den işyeri kiralar. Ama bununla kapitalizm olmaz. Kapitalizm dört ayaklı bir masaya benzer. Henüz ortada iki direk vardır: (1) — İşyeri için İrat, (2) — Sermaye için Faiz... Masanın ayakta durabilmesi için iki ayak daha lâzımdır: (3) — İşçiye ücret, (4) — Kapitaliste kâr..

KAPİTALİST ÜRETİMDE ÜCRET VE KÂR

Sermayeyi ve işyerini bulduktan sonra, kapitalistin yaptığı iki girişkinlik daha gelir:

1 — Kapitalist sermayenin bir bölüğü ile (yani, DEĞİŞMEZ SERMAYE ile) âletleri ve ham maddeleri ve ilk madeleri satın alır. (Âletler ve makineler gibi bir üretim süresince tükenmeyen cansız nesnelere FİKSİ SABİT SERMAYE denir. Bir üretim döneminde tükenen cansız nesnelere MÜTEDAVİL, yani elden ele geçer SERMAYE, bir bakıma Sermaye denir.)

2 — Kapitalist sermayenin öteki bölüğü ile (yani, DEĞİŞİR SERMAYE ile) işçilerin emeklerini değil, işgücü adını verdiğimiz emek güçlerini satın alır. (Bu satın alma işçinin hür kalması şartına bağlıdır. İşçinin hür kalması için belirli bir süre ötesinde işgücünü toptan satmamış olması gerekir).

Bu söylediğimiz iki işlem klâsik kapitalizm için doğrudur. Türkiye'de işçi sınıfının yararına yapıldığı öne sürülerek göklere çıkarılan son Grev ve Toplu Sözleşme Kanunları: işçileri en az iki yıl için belirli mukavele ile işgüçlerini işverene toptan sattırmaktadır. Bu bakımdan Kanun hür olması gereken modern işçiyi patronuna iki yıl bağlı bir çeşit değişmez köle durumuna sokmaktadır.

Hukuk bakımından kapitalist adlı işveren: tuttuğu işyerinde yerleştirip çalıştırdığı DEĞİŞMEZ SERMAYE (âletler ve ilk maddeler gibi üretim içinde değerleri değişmeyen nesneler) ile DEĞİŞİR SERMAYE'nin (üretim sırasında kendi değerinden aşkın bir emek ve dolayısiyle artıdeğer yaratan işgücünün) sahibidir. Hem de bu sahiplik tam ve gerçek KİŞİ MÜLKİYETİ biçimindedir. Çünkü, işveren gerek değişir gerek değişmez sermaye karşısında MÜLKİYET adıyla bilinen bütün tasarruflara hak kazanmıştır. Cansız âletlerini ve âletler üzerinde çalıştırdığı canlı işgüçlerini kendi malı sayar. Kanunlar da ona bu hakkı tanır. İşveren o mallarını isterse satar, bağışlar, kiralar, rehin eder, miras bırakır ve ilh... Kimse kapitalistin kişi mülkiyetine dokunamaz.

Ne var ki, altını kurcaladınız mı, o kutsallığı göklere çıkarılan mutlak kapitalist mülkiyeti biçiminde görünen şey, göründüğünden inanılmaz derecede daha iğreti bir ilişkidir.

Kapitalist işgüçlerinin ve ilk maddelerle âletlerin sahibi midir? Evet. İlk madde ve âletlerle işgüçlerini kapitalist satın aldı. Satınalma parası kimin? Faiz karşılığı sermaye kiralayan bankerin. Parayı veren kapitalisttir. Ama para kapitalistin değildir. Paranın asıl sahibi banker, süresi gelince (vadesi dolunca): faizle katmerlenmiş sermayesini geri alacaktır. Alamazsa, banka kapitalistin işletmesine bütünüyle haciz koyup sahip çıkar.

Hani ya kapitalistin mutlak kişi mülkiyeti ne oldu? Girişkinliğinin başarısına kaldı. Demek kapitalist mülkiyeti istendiği denli MUTLAK görünsün, gerçekte içine saatli bomba konmuş bir mülkiyettir.

Aynı durumu işyeri için söylemeye hacet yok. Kapitalist kirayı aksattı mı, emlâk ve arazi sahibinin eli kulağındadır. Ertesi gün, kendisi zahmet etmez: yetkili avukatını icra memuruna katıp işletmeyi hacze gönderir.

Demek namuslu olmasına hacet yok. İşini bilen kapitalist ne yapıp yapacak, bankerin FAİZİNİ ve emlâk sahibinin İRATINI vaktında ödeyecektir. Sahici girişkin kapitalistlik böylesine zor, netameli ve itici bir iştir.

Haydi, faiz yılda bir, irat ayda bir olsun. Âletlerle işgüçleri hiç bekleyemezler. İşçi her gün değilse, hafta başı ücretini alacaktır. Çünkü işgücünü kapitaliste şu kadara satmış, parasını henüz almamıştır. Âletleri kapat kalsınlar; olmaz. Zamanla durdukları yerde paslanır, aşınır, çürürler. İşletilmelidirler ki AMORTİSMAN yoluyla üzerlerine ödenen parayı ve değeri ürünlere aktarsınlar. Yoksa sermaye iflâs eder.

Şimdi girişkin kapitalistin durumuna bakalım: Emlâk ve arazi sahiplerine irat, banka ve sermaye sahiplerine irat, banka sermaye sahiplerine faiz, âletlerle ham maddelere değişmez sermaye, işçiye ücret bulmak her zaman kapitalistin başı ucunda asılı duran ve onu her gün biraz daha geniş üretim yapmağa zorlayan Demoklesin kılıcıdır.

Ayrıca toplumda kapitalist her ağzını açanın rızkını boğazına koymakla kalmaz. Kapitalistin kendi ağzı ve kendininkilerin boğazı vardır. Gene kapitalist sanayici ise, işletmesinde elde ettiği ürünleri kendisi satamaz. Daha uygunu, bir başka kapitaliste, ticaret kapitalistine malları teslim edip sattırmaktır. Kapitalist gerek kendi rızkını, gerekse ticaret sermayesinin rızkını karşımak üzere bir de Kâr sağlayıp paylaşmak zorundadır.

Şöyle uzaktan bakılırsa, kapitalistlik bir çeşit hava oyununa da benzer. Emlâk ve arazi sahibinden işyerini al, bankadan sermaye al, başka kapitalistlerden âletleri ve ilk maddeleri al, yardımcı maddeleri al, işçiden iş—gücünü al. Hiçbirisi kendi malın olmadığı halde, mutlak mülkiyetin imiş gibi harman et, para kazan. Bütün kanunlar, ahlâk, terbiye, bilim, felsefe, din, mezhep hep senin. bu girişkinliğini kışkırtıp savunuyor. Ne âlâ memleket değil mi?

Sistem bu olunca, millet de öyle bir çeşit «havadan para kazanma» heveslisi elbet tümen le girişkin kişiler çıkacaktır. Onların hepsi de, kapitalist olmaya can atacaktır. Hepsinin taptığı tek ekonomi kanunu serbest rekabettir. Kur'anın Tanrı buyruğu kapitaliste şu Serbest Rekabet buyruğu kadar etkili olamaz. Hep birden, bütün kapitalistler: Yalnız işletmeye değil, birbirlerine de girişirler. Buna «kapitalist sosyal düzeni; sermayeci içtimai nizamı» demişler. Rekabet toz dumanı arasında külâhını kurtaran kaptandır.

Kıyasıya rekabet önünde her kapitalist, her gün biraz daha işletmesini çok verimli kılmaya, bunun için yatırım yapmaya, işyerini genişletmeye mecburdur. CHP. dahileri tek parti zamanı, her sokak başı şöyle yazılı Amerikan bezleri asmışlardı: «Durmayalım düşeriz!» Bu, kapitalizmin en dayanılmaz çığlığıdır. Kapitalizm durmaz. Ya ilerliyecek, yahut düşecek batacaktır.

Şunu hatırlatalım ki, bu söylediklermiz, gene normal batılı kapitalistlerin 19 uncu yüzyıldaki namuslu girişkinlikleri için böyledir. Bizim bezirgânlar öylesine hengâmelere tatlı canlarını hiçbir vakit atmamayı devletçiliğimiz sayesinde pek güzel becermişlerdir. Kılkuyruk derebeyi artığı yerli milli kapitalistlerimiz, Allahtan korkmadıkları kadar, çok rekabetten korkarlar. Batılı omuzdaşları gibi sahici girişkin kapitalist olmaktan ödleri patlar. Hepsi milli piyasada birer gangster «Vural» dırlar. Ölümü göze alırsa vurup almayı göze alırlar memleket kalkınmasında batıyı yüz yıllarca geriden izlemekte sakınca görmezler. Ve sonra milliyetçiliği de kimseye kaptırmayıp yurtseverlikten yanlarına adam yanaştırmazlar. Onun için bizimkilerden (namuslu) kapitalist pek aranamaz. Batıda ise kapitalist denilip geçilemez. Bütün bir toplum ona bakar. Kapitalizm çağına giren ülkede bir modern kapitalist sınıfı vardır. Kapitalistlerin modern toplumda Sosyal Sınıf oluşları modern üretimi güdüşlerinden ileri gelir. Adamlar modern topluma Kapitalizm damgasını bıçakları hakkına vurmuşlardır. Bizimkiler gibi devlet kol tuğunda müteahhit keneler değillerdir.

Öyle gerçek kapialist üretim yordamnı gözümüz önüne getirelim: Orada dört amaç artarda sıralanır: 1 — İrat, 2 — Faiz, 3 — Ücret, 4 — Kâr... Ve hepsinin üstünde büün o söylenenleri sağladıktan sonra, bir de öteki kapitalistlerle rekabet cöngül kanununa göre boğuşmak başta gelir. Kapitalist bütün o dört başlı canavar gövdeli kendi üretimi ile boğuşacaktır Yoksa ölecektir. Böyle bir üretimin kıt kanaat günü gününe ne Allah verdiyse üretip geçinme sistemi olan basit yeniden üretim olamıyacağı kendiliğinden anlaşılır.

KAPİTALİST SINIFININ KENDİ KUYUSUNU KAZIŞI

Buraya kadar anlatmaya çalıştığımız kapitalist bir girişkinlik tutturmuştur. Kendisi de nereye varacağını kestiremeksizin, akıntıya tutulmuştur. Bindiği dalı kesen hoca kapialistin yanında epey akıllı kalır. Çünkü kaptialist kendi sisemimi kuracağım diye, yarattığı yaman çelişkileri her gün biraz daha büyültüp korkunçlaştırmak için elinden geleni ardına koymayan bir kişidir. Kapitalistin kendi kuyusunu eliyle nasıl kazdığını bir üretim tabanı bakımından bir de sınıf ilişkileri bakımından gözönüne getirmek yeter.

(1) — **ÜRETİM TABANINDA ÇELIŞKI :** Modern kapitalisti bizim antika tefeci - bezirgân kalıntısı sermayecilerle karıştırmayalım. Modern kapitalist dehşetli ihtilâlcidir. İhtilâlin en büyüğünü mülkiyet alanında yapar. Medeniyet 7 bin yıldır tarih öncesinin ORTAK MÜLKİYET gelenek, göreneklerini insanlığın bağrından bir türlü sköküp atamamıştı. Yeryüzünde ilk defa modern kapitalist sınıfı ilkel sosyalizmden kalmış, ortak mülkiyet izlerini, bir daha geri dönülmemecesine ortadan kaldırmış ve yerine en görülmedik mutlak Kişi Mülkiyetini tahta çıkarmışır.

Modern çağda özellikle gelişen teknik üretici güçler kadim üretim ilişkilerinin alacalı bulacalı döküntülerini temizlemedikçe, rahat edemez. Bununla birlikte, o dokunulmazlığı hiçbir tarih döneminde bu denli kutsallaşmamış bulunan kişi mülkiyeti, hangi temelin üzerine oturtulmuştur.?

Üretim Yordamının Sosyalleşmesi üzerine, yani eskiden âletlerde emekçiler de kendi küçük üretim alanlarında kendi tüketimleri yahut doğrudan doğruya belirli sınıf ve zümrelerin tüketimleri için birbirinden ayrı ve epey bağımsızca çalışırlardı. Kapitalist sahneye çıkınca, tuttuğu özel iş yerine o dağınık âletlerle işçiler den birçoğunu topladı. Onlar arasında ilk defa organik işbölümü ilişkileri kurdu. Bu kooperasyon (emek birliği) kapitalist üretim yordamının üstünlüğünü yarattı. Dağınık âletlerle insanların yalnızca bir araya gelip işbölümüne göre çalışmaları ile üretimin verimini ansızın arttırdı. Kapitalizmin tarihte açtığı en büyük OLUMLU ve İLERİ yol budur. Buna üretimin yordamca sosyalleşmesi denir.

Ne var ki, bu üretim yordamı, kapitalistin kendisi için en olumsuz ve ters giden zıt bir kutup yarattı. Kapitalist tarihte eşsiz bir dokunulmaz ve kutsal KİŞİ Mülkiyeti denilen tabuyu yaratmakla öğünüyordu. Oysa toplumun yani kapitalist toplumunun temeli olan üretim yordamını; tarihin ve tarih öncesinin en büyük ortak mülkiyet çağlarında dahi görülmemiş kertede sağlam ve yaygın bir sosyalleştirmeye uğratmıştır sosyalleştirmenin türkçesi ortaklaştırmaktır. Toplumda her üst-yapı ilişkisi gibi mülkiyet ilişkisi de üretim ilişkileriyle karşılıklı etki - tepkide bulunur. Kapitalist üretim yordamının temeli SOSYAL (ortak) biçime sokulunca, o biçimin üzerinde yükseltilen Kişicil mülkiyet ne denli ömürlü olabilir?

Tarihin her çağında olduğu gibi, ergeç kapitalizm çağında da üretimin sosyalliği, mülkiyet ilişkilerini etkileyecek ve kendisine uyduracaktır. Yani, kapitalistin sosyal ve sosyalist mülkiyetini daha doğarken aşındıracaktı.

Olan da budur. Gördük. Kapitalist Hukukça Sermayesinin mülkiyetine sahip görünür. Ama, bütün bezirgân hukuku gibi, bu kapitalist kişi, mülkiyeti de asıl derin ekonomi mekanizmasının gözbağıcılığından öteye geçemez. Hukuk perdesinin şeffaflığı ardında en büyük çelişkisırıtır: Mülk sahibi aslında kapitalist değil, son duruşmada, emlâk ve arazi sahibi ile para sahibidir. Kapitalist, mülkiyet ağacının kökü böyle bir uydurma saksı içinde iğretileşir. Ağacın dalları budakları, meyveleri ise serbest rekabete açılır. Orada her kapitalistin öteki kapitalisti tepelemesi en büyük meziyet ve orman kanunu sayılır.

Böylece kapitalist daha anasından doğduğu gün sahteliği paçalarından sızan bir kişi mülkiyeti uğruna kelleler uçurur. Hayatta ilk adımı atar atmaz; en başta kendi omuzdaşları gelmek üzere, bütün kapitalistler o iğreti ve yapmalığı kutsallaştırmakla bir türlü örtülemiyen kapitalist mülkiyetini kökünden kazımaktadırlar. Bütün uğraşıları birbirlerini yemektir. Ve en sonunda, 20. yüzyıla girerken, bir şeyi farkederler: Daha fazla birbirlerini yerlerse, ortada kapitalist kalmıyacağını anlarlar. Bu sefer, serbest rekabeti inkâr edip, tekelciliğe başvururlar. Ama o tekelcilik de tek tek kapitalistlerin yerine toptan kapitalist guruplarının birbirlerini daha devleşmiş ejderhalar gibi yeyip yutmalarına yol açar.

Görüyoruz; kapitalist sınıfı, toplumun temelinde her şeyin en sonunda belirlendiricisi olan üretim yordamını sosyalleştirmekle ne yapar? Her şeyden ve herkesten önce, KENDİ KENDİSİNİN MEZAR kazıcısı olur.

(Devamı gelecek sayıda)

Sosyalist Liratürde Terimler Kavramlar

Sosyalist literatürü izleyenlerin takıldıkları bazı terimlere açıklık getirebilmek amacıyla Türk Solu, bundan böyle, bu temel terim ve kavramları aydınlatmaya çalışacaktır. Okurlarımızın hangi konuları ele almamızı istediklerini bildirerek bize yardımcı olmalarını diliyoruz.

İlk olarak bir toplum biçiminin ayırıcı niteliğini belirleyen Üretim Tarzını ele alıyoruz.

ÜRETİM TARZI NEDİR?

Bir toplumun varlığını sürdürebilmesi için gerekli araçları - vasıtaları - (yiyecek, giyecek, barınak, üretim âletleri vb.) üretiş biçimi o toplumun **üretim tarzı**dır.

Hangi toplum için olursa olsun üretim tarzı dediğimiz şey iki unsurdan meydana gelir. Bunlar:

I — Üretici güçler (İstihsal kuvvetleri),

II — Üretim ilişkileri (İstihsal münasebetleri) dir.

Üretici güçler şunları kapsar:

1 — Maddî servetlerin üretimine yarayan üretim araçları - vasıtaları - örneğin, âletler, makinalar, hammadde, fabrika binaları, toprak, yeraltı zenginlikleri vb.

2 — Bu üretim araçlarını kullanan insanlar; işçi, köylü, teknisyen, mühendis vb.

3 — Zihnî unsur, yani insanın, üretim yapması için gerekli olan teknik bilgisi, üretim tecrübesi, iş alışkanlıkları (itiyatları).

Üretici güçler, üretim tarzının, insanların maddî servetleri elde etmek için kullandıkları şeylerle ve doğa kuvvetleri ile olan ilişkilerini ifade eden yönüdür. Üretim tarzının öteki yönü insanların üretim süreci içinde birbirleriyle olan ilişkileri, yani üretim ilişkileridir. Yalnız bu iki unsuru birbirinden ayrılabilir şeyler olarak anlamamalıdır. Bunlar ancak tahlilde iki unsur olarak kendilerini göstermektedirler.

İnsan, üretim süreci içinde, maddî servetleri üretmek için doğa ile mücadelesinde hiçbir zaman tek başına değildir, her zaman öteki insanlarla birlikte ve birleşerek üretimde bulunur. Yani insanlar üretim için doğa ile alış verişlerinde birbirleriyle çeşitli ilişkilere girmedikçe üretim yapmazlar. Bu yüzden üretim ne biçimde ve hangi koşullarda olursa olsun daima sosyal bir karakter taşır. Üretimin bu sosyal niteliği, bütün toplum olaylarını anlamak için her zaman hatırda tutulması gereken çok önemli bir özelliktir.

Üretim ilişkileri çok çeşitli olabilir. Netekim, insanlar, tarih boyunca üretimde bulunurlarken birbirleri ile çeşitli ilişkiler kuragelmişlerdir. Örneğin, belirli bir iş görmek için insanlar serbestçe bir araya gelebilirler ya da birbirleri ile karşılıklı yardımlaşabilirler. Fakat başka bir biçimde insanlardan biri, birkaçı ya da bir grup üretim araçlarına sahip olabilir ve bu araçlara sahip olmayanları, bu araçlara şu ya da bu biçimde kendisi için çalışmaya zorlayabilir. O zaman üretim ilişkileri baskı esasına dayanıyor demektir. Üretim ilişkileri efendi ile köle ya da hür insanla hür insan arasında (bu da gene çeşitli biçimlerde olmak üzere) olabilir.

O halde üretim ilişkilerini birbirinden ayıran nitelik üretim araçlarının kimin ya da kimlerin elinde olduğu, yani üretim araçları mülkiyetidir. Üretim araçları, yani toprak, doğanın bütün zenginlikleri, üretim âletleri, fabrikalar, taşıtlar, ulaştırma araçları ya bireylerin, ya sosyal grup veya sınıfların ya da toplumun elinde olabilir. Buna göre üretim ilişkileri:

— Üretim araçları mülkiyeti biçimini;

— Toplumun çeşitli grup ya da sınıflarının üretim araçlarına sahip olmalarından ileri gelen, toplum içindeki durumlarını, bu sınıf ya da grupların birbirlerine karşı durumlarını;

— Üretimden elde edilen ürünlerin, toplum içinde, üretim araçları mülkiyetine uygun düşmek üzere üleşilmesi biçimlerini ifade eder.

Görüyoruz ki toplumun üretim tarzını meydana getiren üretici güçler ve üretim ilişkileri birbirinden ayrılmaz iki unsur olup sürekli ve karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler ve canlı bir diyalektik birlir teşkil ederler.

Tarih olaylarının gösterdikleri gibi, üretim tarzı devamlı değişme ve gelişme halindedir. Bu değişmede, önce değişen ve devrimci unsur üretici güçlerdir. Bu üretici güçlerin içinde de ilk değişen ve ötekileri de değişmeye zorlayan üretim âletleridir. Yalnız, üretim âletleri üretimle ilgili insanlar tarafından geliştirilip mükemmelleştirilmiştir, âletler insanlardan bağımsız olarak gelişmiş değillerdir. Âletler her zaman, insanların, bunları geliştirmek için gösterdiği devamlı özenin konusu olmuşlardır. İşte bu teknik ilerlemedir. Bu sebeple üretim âletleri insan toplumlarının tarihinde devrimci bir rol oynar. Âletler değişip geliştikçe bunları kullanan insanlar da değişip gelişirler, üretim tecrübeleri, iş alışkanlıkları, âletleri kullanma yetileri de gelişir.

Üretici güçlerdeki üretim âletleri, insan, zihnî unsur/ değişme üretim ilişkilerini de etkileyerek onların da değişmesini doğurur. Fakat üretici güçlerin de üretim ilişkilerinden bağımsız olmadıklarını aralarında karşılıklı bir etki / action / bulunduğunu unutmamak gerekir. Üretim ilişkileri de üretim güçlerinin gelişmesini hızlandırır ya da yavaşlatabilir. Üretim tarzı değişip de / örneğin feodal sistemden kapitalist sisteme geçildiği /, **yeni** üretim ilişkileri kurulduğu zaman, önceleri bu ilişkiler, üretici güçlerin durumuna uygun düştükleri sürece, onların ilerlemesine yardım ederler. İlerlemekte olan üretici güçler, belli bir noktaya gelinceye kadar mevcut üretim ilişkilerini güven altına alan kanunlarda kendi gelişmeleri için elverişli sosyal koşulları bulurlar. Ama üretici güçler kendilerine özgü kanunlara göre değişirler ve kaçınılmaz bir biçimde gelişirler ve öyle bir an gelir ki üretici güçler artık bu üretim ilişkileri çerçevesini aşar ve üretim ilişkileri ile çelişki haline gelirler. Ekonomik bunalımlar bu üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin dış görünüşüdür. Üretim ilişkileri üretici güçlerle çelişki haline gelince onların gelişmesini engeller ve bu yüzden bu unsurlar arasındaki çelişkinin ortadan kaldırılması için, üretici güçlerin gelişim düzeyine ve biçimine uygun yeni üretim ilişkilerinin kurulması zorunlu olur. Yeni kurulan üretim ilişkileri de üretici güçlerle uygunluk içinde oldukları sürece onların gelişmesine yardım edecek onu hızlandıracaktır.

Kapitalist toplumda, burjuva toplumunda, üretim ilişkileri özel mülkiyet temeline dayanır, oysa üretim gittikçe artan bir sosyal karakter kazanmaktadır. Bu, kapitalist toplumun temel çelişkisidir.

Tarih boyunca gelişmiş olan bellibaşlı üretici güçlere uygun düşen beş temel üretim ilişkileri tipi ile belirlenen beş üretim tarzı vardır. Bunlar: ilkel komün, kölelik, derebeylik, kapitalizm ve sosyalizm'dir. Bunlar arasında bir de Marks'ın bu beşli toplum biçimleri dışında, feodaliteden ya da kölelik düzeninden ayrı olarak ele aldığı Asya Üretim Tarzını da söylemek gerekecektir.

BİR AÇIK OTURUMDAN İZLENİMLER

İstanbul Yüksek Teknik Okulları Talebe Birliği'nin düzenlediği «Türk Devriminin Stratejisi Ne Olmalıdır» konulu seminer bir açık oturumla sona erdi. Raif Erdem'in yönettiği seminere (konuşma sırasıyla) TİP'den Behice Boran, gazetemiz yazarlarından Mihri Belli, CHP'den Hayrettin Uysal ve Cumhuriyet gazetesinden İlhan Selçuk katıldılar. Her dört konuşmacı da açık oturumdan önceki günlerde seminer konusu üzerinde konferans vermişlerdi. Hayrettin Uysal son gün İstanbul'da bulunamadığından açık oturuma katılamadı.

Açık oturumda ilk olarak İlhan Selçuk konuştu. Devrimcilik ile reformculuğun (dönüşümcülüğün) ayrı şeyler olduğunu belirten Selçuk, devrim stratejisi hakkındaki görüşünü şöyle açıkladı:

«İster devrimci, ister reformcu olalım, sosyalist devrimi yapacak olanların emekçiler olduğunu bilmeliyiz. Devrim stratejisini tespit ederken bu bilimsel gerçekten hareket etmeliyiz. Emekçi karşısında burjuvazi vardır. Ancak bir devrimci, devrim stratejisini tespit ederken, belli bir devrim aşamasında kendisi ile beraber olan ve karşısında bulunan güçleri doğru tespit etmek zorundadır. Ayrı ayrı sınıfları bu açıdan tahlil etmek gerekir. Ayrıca millet gerçeği de değerlendirilmelidir. İç sömürüye karşı savaş, sosyalizm savaşıdır. Emekçiler tarafından verilecektir. Dış sömürüye karşı savaş ise emperyalizme karşı savaştır. Emperyalizme karşı savaşa, emekçilerden gayri başka güçler de katılırlar. Bu güçleri hesaba katmak zorundayız... Sosyalist düzene ancak aşamalı olarak varılabilir. Bugünkü aşamada devrimci mücadelenin tarafları şu soruya göre tespit edilmelidir: «Kompradordan yana mısın? Yoksa milliyetçi misin, işçiden, köylüden yana mısın?» Bugünün mücadelesi bu iki taraf arasındadır. Devrim stratejimizi tespit ederken komprادorların ve Amerika'nın, güçlü olduklarını, memleket içinde olduklarını ve karşı devrimci plânlarını şimdiden hazırladıklarını unutmayalım.»

İlhan Selçuk'tan sonra konuşan Mihri Belli sözüne şöyle başladı:

«Bence bu semineri düzenleyen arkadaşlar, Türkiye'de gerçek özgürlük ortamının yaratılması çabasına katkıda bulunmaktadırlar. Özgürlük açıklık demektir. Bütün fikirlerin, bütün eğilimlerin, tam olarak ifadesini bulması ve toplumdaki her sınıf ve zümrenin davranış ve tutumlarının açık seçik belli olması demektir. Demokratik özgürlükler uğruna mücadele antiemperyalist mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır. Bizi sosyalist devrimin eşiğine ulaştıracak olan tam bağımsız Türkiye, ayni zamanda bütün vatandaşlarının demokratik hak ve özgürlüklerden tam olarak yararlandığı gerçekten demokratik bir Türkiye olmak zorundadır. Demokratik özgürlükler uğruna mücadele görevimizdir. Çünkü devrimci görevimizi doğru olarak tespit edebilmemiz için özgürlüğe muhtacız. Demokratik özgürlükler olsun ki, her akımın serbestçe ortaya atacağı fikirleriyle, her sınıf ve zümrenin devrim karşısında tutum ve davranışı bütün açıklığıyla ortaya çıkabilsin ve bu açıklık içinde devrim çizgisi doğru olarak çizilebilsin, izlenebilsin.»

Bundan sonra Türk devriminin stratejisi konusunu ele alan Mihri Belli, «Türk Solu»'nun 9. sayısında yayınlanan yazısında ileri sürdüğü fikirlerini özet olarak açıkladı.

Tahlil ve metodda ufak tefek farklar olmakla birlikte Belli'nin savunduğu strateji, varılan somut sonuçlar bakımından İlhan Selçuk'un devrim stratejisi görüşünden farksızdı. İki konuşmacı arasında temel meselelerde tam bir görüş birliği vardı.

CAN ÇIKAR, HUY ÇIKMAZ

Açık oturumun birinci turunda son olarak konuşan Behice Boran, 20 dakika gibi kısa bir zamanda ancak İlhan Selçuka cevap verebileceğini söyledi ve «İlhan Selçuk'un devrim hareketini bir ihtilâl hareketi, silâhlı bir direnme, silâhlı bir mücadele hareketi olarak kabul ettiği anlaşılıyor. Devrim mutlaka ihtilâl, silâhlı mücadele değildir. Son yıllarda devrimin «pacifique» ve «non-pacifique» şekilleri tartışılmaktadır... Biz TİP olarak seçimlerle iktidara geleceğiz» dedi.

Oysa İlhan Selçuk silâhlı mücadeleyi savunmuş değildi. Ancak emperyalizmin ve işbirlikçilerin seçimi kazanamıyacaklarını sezdikleri anda, faşist darbeye başvurduklarına işaret etmiş ve «Ne kadar Anayasa'ya bağlı olursak olalım, devrimcilerin iktidara seçimle gelmesi söz konusu olunca, karşı taraf, tıpkı Vietnam'da, Yunanistan'da olduğu gibi harekete geçmekte ve bunun üzerine devrim zorunlu hale gelmektedir» demişti.

Behice Boran'ın, Selçuk hakkındaki sözlerinin, hasmı yasa dışına itme taktiğinin bir yeni örneği olduğu dinleyicilerin çoğunun dikkatinden kaçmadı. Boran'ın bu sözleri «Tepeden inmeci, ihtilâlci» ihbarı kokuyordu. Nitekim gerici basın, sunulan fırsatı kaçırmıyacaktı. «Yarın» adındaki Amerikancı, gerici dergi, son sayısının kapağına «Savcılar Neredesiniz?» diye kocaman bir manşet atarak, Boran'ın ihbar niteliğindeki sözlerinden yararlanacak ve iktidarın baskı kuvvetlerini harete geçmeye, ünlü 141. ve 142. maddeleri uygulamaya davet edecekti.

NE ARARSAN BULUNUR..

Behice Boran her üç konuşmasında da devrim stratejisi konusuna hemen hemen hiç değinmedi. Söze başlarken seminer konusu hakkındaki görüşlerini daha önce konferansında açıkladığını söylemişti. Oysa Boran'ın konferansında hazır bulunanlar, uzun bir seçim söylevi dinlemişlerdi ama, konuşmacının devrim stratejisi konusunda görüşlerini bir türlü öğrenememişlerdi. Dört saat süren bu konferansta Boran «strateji» sözcüğünü bile pek ağzına almamıştı. Ama strateji dışında çok ilginç konlara değinmişti:

Konuşmacı, örneğin, üçünün polis çıktığını söylediği 12 sendikacının 1961 yılında TİP'i kurmasının ve bu 12 kişinin oy birliği ile Mehmet Ali Aybar'ı genel başkanlığa seçmesinin, dünyada ilk canlı hücrenin varlığının başlaması gibi önemli bir olay olduğunu söylemişti.

Konferansında Boran, sosyalist «YÖN» dergisinin kapanması yüzünden sevinç gösterilerinde bulunmuş; antiemperyalist önergeler veriyor diye (milli sağ) Bölükbaşının MP'si ile alay etmişti. Ortanın soluna ver yansın etmiş ve hele kendisini ve yakın çevresini «Statükocu sosyalist», «oportünis» diye nitelendiriyorlar diye «aşırı sola» ateşler püskürmüştü. Kısaca Boran hemen herkese karşıydı.

Boran, demokratik devrimde öncülük meselesiyle sosyalistlerin emperyalizme karşı en ön safta savaşmaları gereği gibi iki ayrı şeyi birbirine karıştırıyor ve konferansın unutulmaz anlarından birinde «Her sosyalistin görevi emperyalizme karşı ön safta savaşmaktır. Anti-emperyalist mücadele sosyalistlerin öncülüğünde olacaktır!» diyordu. Devrimde emekçilerin hegemonyası da işte böylece ispat edilmiş oluyordu.

Boran konferansında bir coşkunluk ânında «TİP üyesi olmayan sosyalist olamaz, olsa olsa sempatizan olabilir!» diye haykırıyordu. Ama iki üç gün sonrakı açık oturumda, Türkiye'nin özel şartlarında böyle bir kural ileri sürmenin kimin sosyalist olacağını tesbit etme işini gerici güçlere bırakma anlamını taşıyacağı kendisine hatırlatılınca, Boran bu görüşünde direnmiyecek ve hiçbir açıklamaya lüzum görmeden bu konuda 180 derecelik bir dönüş yapacaktı.

Konferansta Boran'ın yakın tarihimize dair tahlilleri de çok ilginçti. «Kurtuluş Savaşında öncülüğü, burjuvazi adına asker sivil aydın zümre yapmıştır» diyordu. Bunu işiten ünlü bir yazarımız, gülerek «Noterden tasdikli vekâletnamenin geçmediği bir alan varsa o da sınıf mücadelesi alanıdır» diyecekti.

Boran'a göre 1950'de iktidar değişmesi, ceberrut bir burjuva partisi olan CHP'nin, iktidarı, ceberrut olmayan bir burjuva partisi olan DP'ye devretmesiydi. Ve bunu güçlenen burjuvazi sağlamıştı. Ve CHP bu ceberrutluğunu emrinde bulunduğu burjuvaziye karşı yapmış ve onu kızdırmıştı.

Bu «derin» sınıf tahlillerinden sonra konuşmacı, Kurtuluş Savaşımızda, daha Cumhuriyet Halk Fırkası bile kurulmadan önce üç tane sosyalist siyasi örgüt kurulduğunu unutarak - İstanbul'da İşçi-Çiftçi Fırkası, Ankara'da İştirâkiyun Fırkası ve bizzat Atatürkün kurduğu Komünist Fırkası - «Bugün İstiklâl Savaşı şartlarından farklı olarak Türkiye'de TİP var, sosyalist hareket var... Türkiye'de sosyalist devrim başlamıştır» diyordu. Ve Türkiyenin demokratik devrim aşamasını aştığı, sosyalist devrim aşamasında olduğu böyle kuvvetli kanıtlarla ispat edilmiş oluyordu.

Boran işçi sınıfı öncülüğü konusundaki eski görüşlerini artık bırakmıştı. Bir iki yıl önce savunduğu tezin taban tabana zıddı bir tez savunuyordu. Onun yeni görüşüne göre, işçi sınıfı öncülüğü tezi Türkiye'nin şartlarına uymazdı, çelişki, genel olarak emekçi halk ile sömürücüler arasındaydı. Türkiye'de devrim hareketi işçi hareketi değil, halk hareketiydi ve böylece Boran yeni Narodnik kimliğiyle karşımıza çıkmaktaydı. İki yıl öncesine kıyasla ne gibi değişiklikler olmuştu Türkiye'de de işçi sınıfı öncülüğü tezi terkedilmişti? Bunun hiç bir açıklaması yapılmıyordu. Bir örgüt ya da kişi herhangibir konuda tutumunu, fikrini değiştirebilir. Toplumdaki gelişmeler böyle bir tutum değişikliğini gerektirebilir de. Ama o örgüt ya da kişi görüşünü niçin değiştirdiğini bütün ayrıntılarıyla açıklamak zorundadır. Eski tutumunun niçin yanlış olduğunu yeni tutumunun niçin doğru olduğunu anlatmak zorundadır, entellektüel dürüstlük ve çevresine saygı bunu gerektirir.

Sosyalist partinin iktidara gelmesiyle sosyalist devrim gibi iki ayrı şeyi de birbirine karıştıran Boran, sosyalist parti iktidara geçse bile, demokratik devrimi sonuna kadar yapmadan, ülkeyi tam bağımsız kılmadan, feodal kalıntıları oradan kaldırarak ulusun bireylerini özgür vatandaşlar durumuna getirmeden, sosyalist devrim aşamasına geçilemiyeceğini bir türlü kavrayamıyordu. Ama bu konuda görüşü de artık pek kesin değildi. Boran konferansının bir yerinde aşamaları reddediyor, bir başka yerinde de «Elbette ki merhaleler olacaktır» diyordu.

Ama Boran'ın tamamen haklı olduğu noktalar da vardı. Örneğin, seminer konusuyla ilgili olmamak birlikte, kapitalist yoldan niçin kalkınılmıyacağı yolundaki açıklamasına her sosyalist yürekten katılırdı. Boran bu konuda konuştu da konuştu. Konferansta uzun uzun incelenen bir başka konu da Anayasanın sosyalizme açık olup olmadığı konusuydu. Boran'a göre Anayasa bir sosyalist anayasa olmamakla birlikte, kapısı sosyalizme ardına kadar açıktı.

Boran bilimde metodolojiye de değindi. Bilimde kehanet olamıyacağı tezini en aşırı sınırına vardırarak, determinizmi inkâra kadar gitmekteydi. Gelecekteki olayların tahmininin ancak grafiklerdeki münhanilerin, ayni şarlar sürdükçe, doğrultularında uzanmalarından elde edilecek olan sonuçlarla tesbit edilebileceğini söylüyordu. Besbelli ki Boran'ın münhanileri ile doğada ve toplumda ne diyalektik birikimleri, ne de sıçrayışları (cataclysme) pek açıklanamazdı. Boran'ın bu alanda söylediklerinin eksik yanı sosyalizmin bilimine aykırı oluşuydu. Konuşmacı, Amerikanın Mişigan Üniversitesinde okuduğu, bir burjuva bilim disiplini olan sosyoloj ile sosyalist teoriyi bağdaştırma çabasındaydı. Ve bütün fikir karışıklığının temelinde yatan işte bu idi.

SONUNA KADAR DEVRİMCİ SINIF: PROLETARYA

Açık oturumun ikinci turunda söz, ilk olarak, Mihri Belli'ye verildi. Belli bu konuşmasında Türkiye'de sınıfların tahlilini yaptı ve ancak proletaryanın sonuna kadar devrimci sınıf olduğunu belirtti. Milli Demokratik Devrimin öteki temel kuvvetlerinin yarı proleter unsurların, şehir ve köy küçük burjuvazisinin devrim karşısında tutumlarını açıkladı.

İkinci turdaki konuşmasında Behice Boran, Mihri Belli'ye cevap verdi ve açıkça değilse bile, dolambaçlı bir dille kitap okumaya, teorik eğitime karşı çıktı. Bilimsel sosyalizmin ustalarından aktarmalar yapmanın skolastisizm olduğunu ileri sürdü ve «Kitap neticede kâğıt üzerinde donup kalmış kelimedir. Oysa hayat durmadan değişiyor» dedi.

Bundan sonra konuşan İlhan Selçuk, yukarıda özetlenen devrim stratejisi hakkındaki görüşlerini, dünya ülkelerinden örnekler vererek daha ayrıntılı olarak açıkladı.

Üçüncü turda söz, ilk olarak Behice Boran'a verildi.

Mihri Belli'nin «Bugünün milli demokratik devrimi ile geçmişteki burjuva demokratik devrim esas olarak ayni fonksiyonu yerine getirir... İki devrimin de hedefi, ülkeyi bağımsız kılmak ve feodal kalıntıları temizliyerek özgür vatandaşlar topluluğu anlamında ulusu kurmaktır» yolundaki sözlerini ele alan Boran, iki devrim arasında fark olduğunu, çünkü Milli Demokratik Devrim teriminin ilk olarak 1960'da kullanıldığını, burjuva demokratik devrim meselesinin ise ilk defa 1905'te incelendiğini söyledi ve konuşmasının bir yerinde öteki konuşmacıları «TİP'i baltalamakla» suçladı.

DEVRİMCİ BİR GELENEK

İlhan Selçuk son konuşmasında Türk ordusunun milli niteliği ve devrimci geleneği üzerinde durdu. Orduyu karşısına alan sosyalist akımların başarı şansı olmadığına işaret etti. «Elbette ki sosyalizmi emekçiler kuracaklardır. Bilimsel gerçek budur. Ara tabakalar emekçilerden yana olabilirler Türkiye'de. Onları itmek, onlara karşı çıkmak yanlıştır. Niçin durmadan ara tabakaları suçluyorlar?»

Selçuk devrim yolunda aşamalar konusunu yeniden ele alarak şu açıklamayı yaptı: «Ben devrim denince genel olarak sosyalist devrimi anlıyorum. Ama sosyalizme giden aşamalar içinde Milli Demokratik Devrim de vardır. Türkiye bugün Milli Demokratik Devrim safhasındadır. Daha sosyalist devrim içinde Türk sosyalist partisi ile beraber işçilerin, bütün emekçilerin, aydınların, bütün halkımızın bilinçlendirilmesi çağındayız henüz...»

Açık oturumun son konuşmasını Mihri Belli yaptı. Behice Boran'ın demokratik devrimler konusundaki sözleri üzerinde duran Belli, «Sosyalist literatürde, benim bildiğim kadar, burjuva demokratik devrim konusu ayrıntılı biçimde ilk defa 1905 değil, 1848'de Marks'ın «Neue Rheinische Zeitung» gazetesinde çıkan yazılarında incelenmiştir. Marks bu yazılarında 1848 Avrupasında Fransa'da, Almanya'da ve Avusturyada patlak veren demokratik devrim hareketlerini tahlil etmiştir. Milli Demokratik Devrim terimi ise ilk olarak 1960'da değil, 1940'larda Çin Marksistleri tarafından kullanılmıştır.» dedi.

TİP KİMSENİN ÖZEL MÜLKÜ DEĞİLDİR

«İşçi Partisini baltalama» suçlamasına karşı da Mihri Belli'nin karşılığı şu oldu:

«İşçi Partisi, Türkiye'de yarım yüz yıllık sosyalist birikimin önemli bir kısmını bağrında barındıran, sol, antiemperyalist bir siyasi örgüttür. İşçi Partisi Türkiye işçi sınıfının, Türk emekçilerinin öz örgütü olmak zorundadır. İşçi partisi kimsenin özel mülkü değildir. İşçi Partisi gerçekten sosyalist bir siyasi örgüt olmağa mecburdur. Ve kim bunu davranışlarıyla engelliyorsa mutlaka eleştirilecektir. En sert biçimde eleştirilecektir.

«İşçi Partisini yozlaştırarak baltalayanların karşısında olmak her sosyalistin görevidir. İşçi Partisine sahip çıkmak ve onu güçlendirmek için elinden geleni yapmak zorundadır her sosyalist. Ben kendi hesabıma daha ilk kurulduğu günden beri, İşçi Partisine en yakın ilgiyi gösterdim ve gücüm yettiği kadar bu örgüte yararlı olmaya çalıştım. Çünkü bir devrimci olarak, en ufak işçi kıpırdanışına bile ilgi duymak ve ona arka çıkmak görevimdir.

«Konumuz Türk devriminin stratejisidir. Zaman darlığından yakınan konuşmacı (Behice Boran) Türkiye'nin kapitalist yoldan kalkınamıyacağını uzun uzadıya anlatmaya vakit bulmuştur. Kendisiyle görüş birliğinde olduğumuz tek konu budur. Ama ne çare ki seminerin konusu bu değildir...»

Açık oturumda hazır bulunanlar, devrim stratejisi ile pek ilgili olmayan bir başka konuda da bilgi edindiler: Bir konuşmacının özel alkış ekibinin hizmetlerinden nasıl yararlandığı konusunda... Ama ne çare ki bu oyun pek başarılı olmadı ve açık uturumun sonlarında alkış ekibindekiler bile öteki dinleyicilere uyarak, söyleyeni değil söyleneni alkışlamaya başladılar.

Sansaryan Hanı

«Sansaryan Hanı» Demir-taş Ceyhun'un ikinci hikâye kitabıdır. Sanatı bir eylem saydığını söyleyen Ceyhun'un kitabında, Sansaryan Hanı, Turnakuşu Katlamak, Leylâ ve Babanın Saçları adında dört uzun hikâye yer almaktadır. Kitapta önsöz niteliğindeki Patriyot Hayati (Hayati Tüzün) nin yazını çok ilginç bulduğumuz için bazı kısımlarını okuyucularımıza sunuyoruz:

«Han dedikse... Sıradan bir iş hanı. Öyle, yapısal bir değeri falan da yok. Ne varki, yapılmasından bir süre sonra kullanış amacının değişmesinden dolayı öyle bir değer kazanmış ki bu Han, artık unutulması mümkün değil. Türk «intelligensia» sı için, bugün bir kilometre taşı, bir ölçü birimidir, diyebiliriz.

Bir işhanı olarak yapılmış ve yıllarca kullanılmış bu amaçla. Fakat n'olmuşsa «Mütareke» yılların da olmuş, Han'ın kaderi birden değişmiş. İngiliz işgal kuvvetleri gelip, ilk iş olarak «Polis Müdüriyeti» yapmış burayı. Daha sonraları ise, yani Kurtuluş'tan sonra ise «İstanbul Emniyet'i Umumiye Müdüriyeti» olarak kullanılmış bir süre.

Bir ara, asıl sahipleri Sansaryan ailesince, tekrardan bir iş yeri haline getirilmek istenmiş ise de, Han'ın kaderi de değişmemiş ve İkinci Dünya Savaşı başlarında yeniden «İstanbul Emniyet Müdürlüğü» haline döndürülmüştür.

Nasıl bir yerdir bu Han? Şöyle bir «gizlice» dolaşalım:

Büyük kapıdan girince, kocca bir alan ve iki yanda merdivenler görürüz. Karşıda «müteferrika», sağ yanda da garaj vardır. Bu garajın yerinde hemen söyleyelim ki, eskiden tam 16 adet hücre vardı. Bu hücreler 1954 yılında yıktırıldı. Evet taşı tuğlası yıktırıldı ama; taş gibidir, tuğla gibidir, bir takım insanların pelleğinde, ecel terleri döktüren anıları.

Birinci, ikinci, ve üçüncü katlarda çeşitli şuhe müdürlükleri vardır. Ve tam doksan dokuz basamak merdivenle çıkılan dördüncü kat ise «Kısm-ı Siyasi» ye aittir. Ve gökler gümbürdemelidir bu kat anıldığında.

Bu katta; odalar, odalar, odalar... Ve bir aralıktan geçilen son bölüm ise «Hücreler» den ibarettir. Ve bu hücreler, Sirkeci Garına bakarlar.

Aralıktan girince hemen solda ki yanyana ilk iki hücre, işte o ünleri sınırlarımızı aşmış «tabutluklar» dır. Bir metre eninde, iki metre yüksekliğinde ve altmış santim derinliğinde tıbben insanın yaşamıyacağı (ama nice insanların zorla gömüldüğü) o ünlü tabutluklar.

Çok eskilerde değil, «Devr-i Dilara-yı Demokrasi» nin başlangıcında bir «tabutluk» edebiyatıdır başlamıştı anımsarsanız. Ama adından menkul bir edebiyat. Neydi yazılanlar? Neydi söylenenler? 52 yılı mıydı, 53 yılı mıydı, maslup Başbakan Menderes, İnönü-ye karşı bas bas bağırıyordu Meclisteki; «Paşam, paşam, yoksa tabutluklar önünde nümayiş mi yaptıralım?» Bağırıyordu ya, SANSARYAN HAN'ının 34 hücresine leb-a leb doldurulmuştu bu toprağın çocukları. Ve Sansaryan Hanı'nın tarihine bir isim daha eklenmişti: «Ankara Garnizon Komutanlığı iki Numaralı Cezaevi». Ankara nire, İstanbul nire...

Sorulmadı sorular. Bu mezarlara canlı canlı sokulanların, bu mezarlarda iki büklüm iki yıl yatanların, buradan çıkıp tımarhaneye giren onbir kişinin ve hâlâ insanlara malûm olmayan HASAN BASRİ'nin soruları...

Ama artık, bu topraklarda da gün ışıdı. Artık, günler ağır, günler ölüm haberleriyle gelmeyecek, eminiz.»

Bunca ünlü, yazar dururken, Ceyhun'un kitabına, önsözü, adı, belli bir çevrenin dışında duyulması, sıradan bir arkadaşıma yazdırması, özgün bir davranıştır.

Elmalı Avlan Gölü Olayları

Metin Göcekler

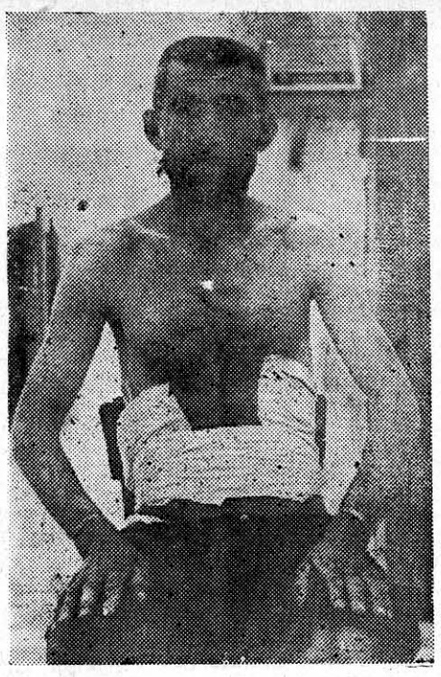

Bu da Süleyman ama, ırgat Süleyman, ağası belini kırdırmış.

5516 SAYILI KANUN DER Kİ: Göller ve dağlar devletindir. Kurutulan göllerden kazanılan toprak topraksız köylüye dağıtılır.

Hz. MUHAMMED DER Kİ: Ancak emeğini toprağa sarfeden - ancak **kendisi tarım yapan, o toprağın sahibi olabili.r**

JOHNSON'UN MUTEBER ADAMI SÜLEYMAN DEMİREL DER Ki: Bu memlekette kanunlar vardır. Bizden yanlış iş sâdır olmaz. Torak reformu komünist işidir. Biz ne diyoruz. Ziraat reformu... Evet ziraat reformu yapacağız ki köylüyü ortaklıktan, yarıcılıkan, kurtaralım. Büyük Türk milletinin büyük köylüsü buna lâyıktır.

BiR KÖYLÜ DER Kİ: Bre ağam, bre paşam iyi hoş dersin ama biz bu lâfından hiç bi şeycik anlamadık. Bizi ağaya yarıcı durmaktan kurtaracağım dersin. İyi ama bizim toprağımız yok ki. Ağaya ortak dumaksak ne eker ne ne biçeriz. Valla biz böyle gürültülü sözlerden anlamayız. Sizinki şu hikâyeye benzer: Vakti zamanında adamın biri oruç yemiş. Gadı, ceza olarak «yıkın şuna 2400 değnek vurun» demiş. Adamcağız yattığı yerden: «Bre gadı efendi, 2400 değnek ne demek, sen ya hiç dayak yemedin, ya sayı saymasını bilmiyon». Kıssadan hisse, siz de ne toprağı, ne köylüyü, ne de yarıcılığı biliyorsunuz.

DEMİR ÖKÇE

967 yılının son aylarında, çeşitli basın organlarında konu olan Elmalı olayları basit bir toprak dâvası değildi. Sermayeden, kapkaççıdan, ağadan, feodal ağadan yana olan bir hükümetin, AP hükümetinin yürüttüğü bir demir ökçe idi. Ve son aylarda o bölgeyi kasıp kavurdu. Haksızlığa, köylülere yapılan zulme seyirci kalamıyacak, susamıyacak kadar namuslu olan yönetim örgütündeki memurlar, aydınlar, halkan yana kim varsa toz duman edildi. Vali Şerif Tüten ağalara âlet olmadığı için başka yere atandı. Orman memuru Mehmet Helvacı ağalar lehine tanıklık etmediği için işinden oldu. Mehmet Helvacı'nın suçu ağaların tapuda adı geçen Şam kuyusunu ÇAM kuyusu olarak değiştirip ormanları da tapularına kattığını söylemesiydi. Köy Enstitüsü mezunu öğretmen Ömer Serin, köylülere arka çıktığı; yol gösterdiği için, kış kıyamette, Elmalı'dan alınıp Malazgirt'e sürüldü. Kaymakam Mehmet Tuncer zamanını doldurmadan görevinden alınıp, başka yere atandı. Liste daha uzayabilir. Hattâ ağalar tarafından Finike'den getirtilen bir yığın bıçkın serseri tayfasının halk ve köylü üstünde yürüttükleri sindirme, yıldırma hareketlerini bile anlatabiliriz. Ama biz Demir Ökçe mi dedik, bir fikir vermek için şu kadarcığıyla yetnelim. Kararı siz verin.

KURUTULAN GÖL

Olaylara konu olan Avlan gölü 964 yılında kurutulmaya başlandı bu işlem 967 yılında bitti. Kurutma Devlet Su İşleri tarafından yapıldı. Devlete bu işin maliyeti 6 ilâ 7 milyon liraya mal oldu. Kazanılan toprak ise 33 bin dönüm ve 30 milyon lira değerinde. Köylüler geçen kurutulan topraklarda tarım yaptılar ve krrutulan topraklarda tarım yaptılar ve küçük çatışmaların ötesinde bir olay olmadı. Ne zaman ki AP hükümeti iş başına geldi, zulüm de başladı. Üstelik o bölgenin ünlü milletvekili İhsan Ataöv, seçim nutuklarında bu toprakları kendilerine verdireceğinden söz edip köylüleri aldatarak, o bölgenin oylarını topladı. Bu günse ağalardan yana, hükümetle ağalar arasında aracı durumundadır.

AĞALAR NE DER?

Göl kurutulup da toprak meydana çıkınca, bizim açıkgöz ağalar, ellerinde ulu Hakan Abdülhamit (!) zamanından bir tapuyla hükümete başvurup bu toprakların kendilerine ait olduğunu iddia ederler. Hükümet de bu iddiaya itibar gösterir. Aslında ellerindeki tapuda gözüken arazi miktarı 10 bin dönüm kadardır ve 1945 de dört varise bölünmüştür. (Böyle bir resmi belge Ankara'da tapu işlerinde mevcuttur) Ama dedik ya, bunlar açıkgöz adamlar, yoksa 10 bin dönüm nasıl 33 bin dönüm olacak? Hemen yeni bir iddia buluyorlar. Diyorlar ki: «Efendim, eskiden bu topraklar büyüktü, sular istilâ edince, kalan 10 bin dönüme düştü. 1945 de İnönü, Avlan Gölünü, yani bizim gölümüzü devletleştirince arazi, 10 bine düştü. Madem şimdi göl kurudu, o halde topraklarımızı istemek hakkımızdır.»

Akıl almaz gibi ama, alıyor ve oluyor. Ve bu olay, 1967 yılında köylü den oy almış, ağadan yana AP Hükümeti tarafından destek de görüyor.

KİMDİR BU ADAMLAR, BU DEREBEYLER ?

Öyle sanıyorum, ağaların niteliğini ortaya koymadan, konuya açıklık veremiyeceğiz. Kimdir bu adamlar? Güçleri nedir? Kimlerle işbiliği yaparlar? Validen kaymakama, kaymakamdan öğretmene ve daha birçok namuslu devlet memurunu kış kıyamette hallaç pamuğu gibi atanlar, attıranlar?.

Aziz Nesin'in bir hikâyesi vardır: Galiba adı; «Köyümüze üniversite geldi» olacak. O hikâyeden şöyle bir yer hatırlıyorum: Köye gelen üniversite heyetine, bir köylü, ötekileri tanıtır, «Bu memet ağa, bu hüseyin ağa, bu falan ağa.» Heyetten biri, hayret ederek, «Maşallah maşallah, köyünüzde ne çok ağa var» der. Ve ağalara sorar: «Ağa senin ne kadar malın mülkün var?» Memet ağa cevaplar; «Valla iki keçim, işte o kadar.» «Başka, başka?» «Bir de koyunum var.»

Yani burda adı geçen ağalar, Aziz Nesin'in iki keçili, bir koyunlu ağalarından değil. Bunlar sahici ağa. Hattâ ağa hafif, Feodalağa, derebey... Dedeleri İdris Subaşı Abdülhamid'in Antalya mebusu. Taa o zamanları dağları, denizleri üstüne tapulayan o.

Cumhuriyete kadar Finike ilçesi ne yanaşan her gemiden deniz bastı adı altında para alan bunlar. 1945 yılına kadar Avlan Gölü çevresindeki ormanları, o ormanlar ki dünyanın en güzel sedir ağaçlarıyla dolu, dilediklerı gibi kesip biçip satan bunlar. 1950 - 1960 döneminde bir milletvekili, o sülâleden. (İbrahim Subaşı), avukatları var, Celâl Subaşı, Parlâmentoda adamları var, İhsan Ataöv. Adlarının sonuna Subaşı ya da BAYSARI ekliyebile ceğiniz 10 kadar beyzade. Sırtları kavi, enseleri galın, dertsiz tasasız...

YA KÖYLÜLER ?

Köylülerin halını nasıl anlatmalı?. Onlar bir mendil toprak uğruna, öküzünün önündeki samanı satıp, mahkeme kapılarında sürünenler, hapiste yatanlar, vatan darda kaldı mı, ilk cepheye sürülenler, sonra ağaya dutmalık, yarıcı, maraba duranlar. Karakollarda dövülenler...

Yüzbaşı Çamuşçu tarafından analarına, avratlarına, çocuklarına sövülenler. Ancak öldükten sonra bir mezarlık toprağa sahip olabilenler.

Ne diyor şair:

Toprak der durudun sağlığında
Ama hiç toprağın olmadı senin
Şu yattığın yerden başka.

Ve devam ediyor:

Ve ben nice aldatılmalardan sonra
Dayanılmaz bir gerçeğin kahrında
Düşünüyorum kimin için, kimlerle?
Kime karşıydı senin savaşın,
Ve bir Kocatepe sabahında
Bakılsa namlusundan
Emperyalizmin bozgunu görülür
Ama gel gör ki o silâh
Paslanmış duruyor şimdi duvarda...

Köylüler bunlar işte...

OLAYLARIN BAŞLANGICI

Bayralar köyü olayların merkezidir. Öteki köyler, Akçay Bucağındaki terör ve baskıyı saymazsak, çünkü orda da bu olaylara bağlı olarak birçok olaylar geçmiştir ve ağalar her yerde buldukları gibi orda da satın alacak adamlarını bulmuşlardır. Evet, öteki köyler sırayla; Karamık, Beyler, Yazırköy. Bu köylüler, ağalar özel olarak tapu-kadastro memurlarını getirince, hemen birleşip ağalara karşı geniş bir cephe kurmuşlardır. İçlerinden seçtikleri kişileri heyet olarak Ankara'ya Demirel'e göndermişler, Demirel de heyeti kabul etmiş, bol bol resim çektirmiş, bilinen nutuklarını da esirgememiş.

«Bu memlekette kanunlar vardır... Kanunlar olunca, mahkemeler de vaadır... Hakkınız zayi olmıyacaktır...» falan.

Heyet, sevine sevine dönmüş, Elmalı'ya. Döndüklerinde bir de ne görsünler, Yüzbaşı Çamuşçu kumandasındaki candarmalar, köylülerin tozunu çırpıyor. Ortalık savaş meydanı. Köyler de örfi idare ilân edilmiş, gece 9 dan sonra kahveler kapatılıyor. Ortalıkta bir terör, bir baskı almış yürümüş.

KÖYLÜLERİN İSTEĞİ :

Adı geçen köylülerin çoğunun toprağı yoktur, olanınki de verimsiz topraklar. Hele Beyler köyünün arazisi tüm Süleyman ağanın. Köylülerin otur duğu evler de. Beyler köyünün sahibi olan ağa, Celâl Bayar'ın yakın ahbabı, dostudur.

Biz «Avlan Gölü mü, ağalar gölü mü?» dedik Ağalar jandarmayı getirip çadır kurdurdular sınırımıza.

Şimdi, köylünün isteği nedir? Aslında köylünün istediği, devletten yana, devlet menfaatinedir. Köylüler derler ki:

«Ağaların zaten gırtlaklarına kadar toprakları vardır. Bizse topraksız, bir dikili ağacı bile olmıyan fukara insanlarız, madem bu gölü devlet kuruttu ve madem bu göl devletindir, neden ağa benimdir diye bedavadan ahip çıksın? Biz bu vatanın çocukları değil miyiz? Bu ağalar istiklâl harbinde bizim dedelerimiz Yunanla savaşırken, buraların alıkıran başkesenleriydi, mevcut topraklarını bile silâh zoruyla o zamanlar edindiler, bizim onların tapulu tarlalarında gözümüz yok. Bari Allahın gölüne sahip çıkmasınlar. Ve devlet, bize bu toprakları uygun taksitlerle satsın. İhsan Aaöv'ün «Bu komünistlik olur» dediği teklif budur işte. Ve AP. hükümetinin hiç hoşuna gitmemek tedir bu teklif.

ZULMÜN BU KADARI

Köylüler, bu uyanıklılığı göserir de dururlar mı? Derhal eyleme geçiyorlar. Kurutulan topraklara nohut ve buğday ekiyorlar. Buraya kadar ağalar ses çıkarmıyorlar. Ne zaman ki başaklar sararıp biçilme zamanı geliyor, derhal ihtiyati tedbir kararı aldırıyorlar. Yani Memedin, Fatma'nın alın terlerine... İşte asıl o zaman başlıyor savaş. Köylüler diretiyor, ağalar diretiyor. Ağaların arkası var, hükümet onlardan yana, karakol kumandanı onlardan yana. Kendi öz malını, alınterini, emeğini tarladan biçmeğe kalkanı kara kollara sürükleyip dövüyorlar. Her tarlaya çadırdan seyyar karakollar kuruluyor. (Seyyar karakol resimleri, Milliyet gazetesinde yayınlanmıştı.)

Tarlaların üstünden kuş uçurtmuyorlar Candamarların iaşesi, ağaların Kadillaklarıyla taşınıyor. Köylerin bütün kadınları, kızları, çocukları tarlaların kenarında yasa duruyorlar. Kışın biz ne yiyeceğiz, diye bağrışıyorlar. Ağanın dini, imanı olur mu? Köylüler daha sert bir direnmeğe kalkışınca, Yüzbaşı Çamuşçu hepsini kamyona doldurup ilçeye götürüyor. Orada analarından emdiğini burunlarından getiriyor (Ege kemikleri çatır çatır kırılmış bir köylü daha hayattadır.) Dayaktan sonra hepsini tıkıyorlar mapushaneye. Suçları mı? Hangi sebebe istinaden mi? Hiç, keyiflerine göre... Gözdağı vermek için.

AP. Lİ HAMDİ ŞAHİN

Hamdi Şahin, köylünün lideridir. Olaylar başlamazdan önce, partisine güvenmektedir. Nasıl olsa onca oyu, İhsan Ataöve o sağlamamış mıydı? İhsan Ataöv'den ve AP. den destek görmesi doğaldı. Bu görüş temiz, sağlam bir köylü çocuğunun görüşü olarak doğru. Gel gelelim Hamdi Şahin, partisini yönetenlerin ağadan, zenginden yana olduğunu, sonradan öğrenecekti. Ve gerçeği öğrendikten sonra da hiç eğilip bükülmeden, tâviz vermeden köylülerine arka çıktı. İlçe yönetim kurulunda, ki gene köylü çocukları olan, ancak biraz hallerini düzeltip çıktığı sınıfı hor görenler gibi, satılmadı, hiçbir zaman ağadan yana olmadı. Çok geçmeden de partiden ihraç edildiği, kendisine tebliğ edildi. Bir kopyesi, Boğazlıyan'da avukat Şakir Keçeli'de bulunan bu ihraç belgesinde, Hamdi Şahin'e hitaben aynen şöyle denilmektedir:

«Avlan Gölü olaylarında köylülerden yana çıkıp, ağaya karşı, topraksız köylüleri korumuş olduğunuz öğrenilmiştir, böyle bir davranış, partimiz disipliniyle bağdaşamamaktadır, bundan dolayı partiden ihraç edildiğinizi bildiririz.»

İNÖNÜ'NÜN MÜDAHALESİ

Köylüler bütün kapıları zorlamışlar ama, hiçbir ümit kapısı bulamamışlardı. Topraktan, ekinden, dikimden vazgeçmişler bu kez, hapishaneye atılmış arkadaşlarının kurtarılması için çareler aramağa başlamışlardı. İlk iş olarak avukat tuttular. Ankara Barosundan Kemal Çınar, Antalya TİP İl başkanı Gültekin K. Suvarlı, köylülerin dâvalarını üstüne aldılar. Ilk iş olarak içerdeki köylüleri tahliye ettirdiler.

Aslında, köylülerin içerde yatması, hem haksız yere, hem de sebepsizdi. Ama Allah fukarayı sevindirmek isterse, eşeğini bir kaybettirir, bir buldurur muş. Bu işte böyleydi.

Avukatlar çeşitli şekillerde tehditlere maruz kaldılar, hattâ bir gece, Antalyalı avukatın yazıhanesine girilip, içerisi tahrip edildi; bu arada Ankara'dan fısıltıyla bir haber geldi: İhsan Ataöv köylülerin en zayıf yanından vuruyordu. Haber aşağı yukarı şuydu : **«Eğer köylüler, TÖS'lü ve TİP'li avukattan vazgeçerlerse; bu yıl tarladaki mahsullerini kaldırtırım.»**

İlk önceleri köylüler bu habere iltifat etmediler. Ama baskılar şiddetlenince, dâvayı kaybetmek korkusundan CHP'li bir avukat tutma eğilimleri başladı. Paşaya uzunca bir şikâyet mektubu yazıldı. İnönü mektubu alınca İçişleri Bakanına durumu bildirdi. İçişleri Bakanı İnönü'nün bahsettiği şikâyetlerin yalan olduğunu, o bölgede hiç kimsenin dövülmediğini, kimseye sövülmediğini radyodan kamu oyuna duyurdu. Dayak yiyen köylüler de Faruk Sükan'a «Hay canın sağolsun» demekten kendilerini alamadılar. Ardından Ecevit olaylara konu olan köyleri tek tek dolaşıp, olayları yerinde inceledi. Ecevit Ankara'ya dönünce, Elmalı Köylülerini sonuna kadar destekliyeceklerine dair, Partisinden karar aldırdı. Bunun üzerine İnönü Tahsin Argunu Avukat olarak görevlendirdi. Ankaradaki pazarlık şuydu: Tahsin Argun gidecek köylülerden hiç para almadan davalarına bakacak. Gel gör ki pazarlık tutmadı. Ve bir söylentiye göre Tahsin Argun köylülerle 270 bin liraya pazarlık etti. Bu da partisinden ihracına sebep oldu.

Köylüler bu gün gene zor durumdadırlar. Bitmemiştir çileleri.

Kars'ın Öküz Memmedi

Ben Hassan oğlu Memmed
Kars'ın adını bilmediğim bir köyündenim ben
Kara Memmed derlerdi bana
Derlerdi amma,
Şimdi Öküz Memmed diyorlar
bana bu elin Çukurovasında.
Çok kuvvetliymişim de
bu adı takmışlar bana,
Kara Memmedlikden
Öküz Memmedliğe terfi ettim
bu yıl pamuk tarlasında.
Günlüğüm on kâğıt
Sabahleyin ışırken tutarım el tarlasının yolunu...
Işte onun için benimsedim ven TÜRK SOLU'nu.
Gelmişem taa Kars'tan
Çukurovasına
Şimdiye kadek bir sap olamadım
ellerin baltasına.
Terfi ettim yalnız
Şalvarlı ağanın kapısından,
Pantalonlu ağanın kapısına
.....
Ben Öküz Memmedim
Pantalonlu ağanın
ensesi çift, çenesi öküz gibi
Kapısında taksiler duruyor
Eşşek duracağına...
«Bizim kapılarda durur eşşek»
bunların kapısında var taksi
Altlarında kuş tüyünden döşşek
Bizden değil bu çift enselilerin hepsi»
Oy oy oy M E M M E D İ M,
Ben seni Nennelemedim.

MUSTAFA PERÇİN (İşçi)

TÜRK SOLU — Haftalık Gazete ★ Sahibi Şerif Tekben ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Vahap Erdoğdu ★ Teknik Yönetim: Ahmet Say, Bora Gözen ★ İdare yeri ve abone adresi: Babıâli Cad. No. 33 İstanbul, Tel: 27 39 61 ★ Ankara Temsilciliği: Meşrutiyet Cad. Altın Han No. 17 ★ Dizgi ve baskı: Son Telgraf Matbaası, İstanbul. Tel.: 27 54 12 ★ İstanbul dağıtımı: Fuat Büte, Tel.: 27 89 49 ★ Ankara dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi ★ Ege Bölgesi Dağıtımı: Orhan Özşişman, İzmir, Anadolu dağıtımı: Sabri Özakar, İstanbul Tel.: 27 23 68 ★ Yıllık abonesi: Yurt içi: 20 TL. Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: 150 TL. İlân santimi 20 TL. Yayın ilânları yüzde elli indirimlidir.